

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТУСА

РИБАК ВІРА ВОЛОДИМИРІВНА

Допускається до захисту:

в. о. завідувача кафедри фізики,
загальної дидактики і педагогіки,
д-р фіз.-мат. наук, професор

_____ В. Ф. Русаков

« ____ » _____ 20__р.

**ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН У СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ**

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Кваліфікаційна (магістерська) робота
(відповідно до ОП «Педагогіка вищої школи»)

Науковий керівник:

І. М. Зарішняк, доцент кафедри фізики,
загальної дидактики і педагогіки,
канд. пед. наук, доцент

(підпис)

Оцінка: _____ / _____ / _____

(бали/за шкалою ЄКТС/за національною шкалою)

Голова ЕК: _____

(підпис)

Вінниця 2020

АНОТАЦІЯ

Рибак В.В. Формування мотивації до вивчення навчальних дисциплін у студентів коледжу. Спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки», Освітня програма «Педагогіка вищої школи». Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 2020.

У кваліфікаційній роботі розглянуто теоретико-методологічні й практичні основи формування мотивації студентів коледжу до вивчення навчальних дисциплін. Визначено сутність поняття «формування мотивації навчання». Проаналізовано зарубіжний досвід формування мотивації до навчання у студентів коледжу. З'ясовано, що найвпливовішими чинниками, що мотивують студентів коледжу до навчання, є: отримання стипендії, прагнення до знань та інтерактивні методи навчання. Розроблено практичні рекомендації щодо впровадження заходів з формування мотивації студентів коледжу до навчання. Доведено доцільність застосування запропонованих заходів.

Ключові слова: мотивація, студент, формування мотивації, чинники, навчальна дисципліна.

Табл.11. Рис.24. Бібліограф.: 50 найм.

SUMMARY

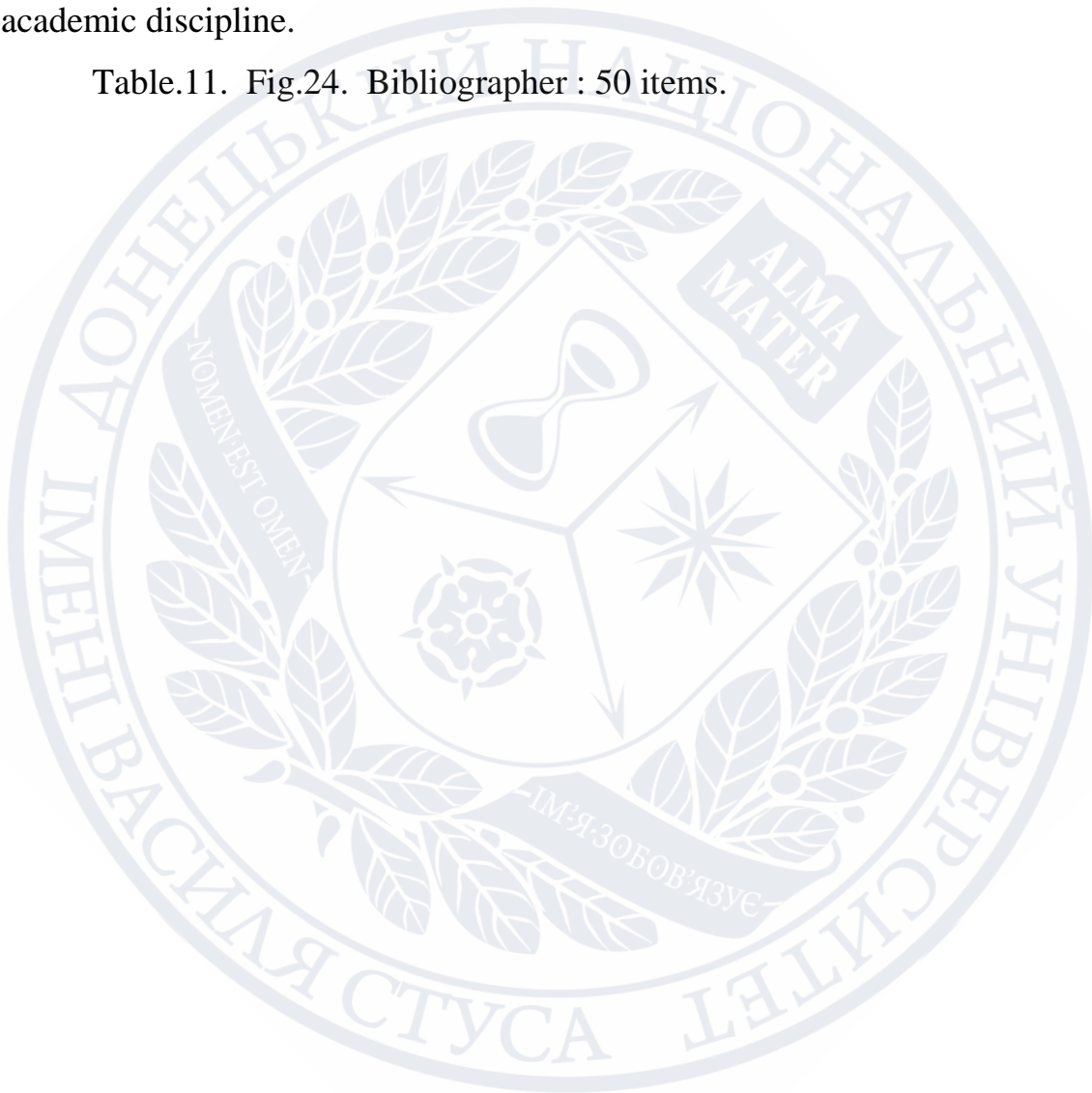
Rybak V.V. Formation of motivation to study academic disciplines in college students. Specialty 011 «Educational, pedagogical sciences», educational program «Pedagogy of higher education». Vasyl Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 2020.

In the qualifying work the theoretical-methodological and practical bases of formation of motivation of college students to study academic disciplines are considered. The essence of the concept of formation of learning motivation is defined. The foreign experience of formation of motivation to study of college

students is analyzed. It was found that the most influential factors that motivate college students are the acquisition of scholarship, the desire for knowledge and interactive material tools. Practical recommendations for the implementation of measures to motivate college students to study are developed. The expediency of application of the offered measures is proved.

Key words: motivation, student, formation of motivation, factors, academic discipline.

Table.11. Fig.24. Bibliographer : 50 items.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН.....	8
1.1 Визначення сутності основних понять дослідження.....	8
1.2 Теоретичний аналіз зарубіжних моделей мотивації навчальної діяльності студентів.....	24
Висновки до розділу 1.....	35
РОЗДІЛ 2 ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН У СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ.....	38
2.1 Аналіз результатів анкетування щодо виявлення найвпливовіших чинників мотиваційного процесу.....	38
2.2 Розробка практичних рекомендацій щодо формування мотивації студентів коледжу до навчального процесу.....	57
Висновки до розділу 2.....	71
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Мотивація як соціальне явище відіграє значну роль в проведенні та визначенні ефективності будь-якого явища. Процес діяльності особистості визначається низкою чинників, що здійснюють планомірний вплив на мотивацію як викладачів, так і студентської спільноти. Останнім часом особливо гостро постає проблема пошуку шляхів активізації студентської діяльності, відтворення зацікавленості молоді у навчанні та у кінцевих результатах навчального процесу, адже рівень освіти за останнє десятиріччя значно знизився, що вказує на необхідність трансформації існуючої системи мотивації до навчання. Проблемою формування мотивації навчання у студентів займалися відомі вітчизняні та зарубіжні вчені, однак єдиного мотиваційного механізму досі не знайдено. Дана проблема пояснюється динамічним зовнішнім середовищем, що потребує постійних змін та особливої гнучкості, яка має проявлятися в розробці адаптивного алгоритму формування мотивації до навчання у студентів, виходячи з їхніх інтересів, потреб та можливостей. Отже, формування мотивації навчання у студентів дозволить підвищити ефективність викладацької діяльності, навчального закладу та освітнього процесу в цілому, що пояснює актуальність теми дослідження.

Об'єктом дослідження є процес формування мотивації до навчання у студентів коледжу.

Предметом дослідження є мотиваційний механізм підвищення ефективності освітнього процесу через застосування дієвих важелів впливу на процес мотивації навчання у студентів.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування практичних рекомендацій щодо ефективного формування мотивації навчання у студентів коледжу.

Основними завданнями роботи є наступні:

- дослідити сутність та особливості основних понять дослідження;
- проаналізувати зарубіжні моделі мотивації навчальної діяльності студентів провідних країн світу;
- дослідити процес формування мотивації навчання у студентів коледжу у сучасних умовах за допомогою опитування з метою визначення найбільш релевантних чинників впливу на особистісну мотивацію;
- розробити практичні рекомендації щодо формування мотивації студентів коледжу до навчального процесу.

Методами дослідження є: порівняльний метод, що застосовувався для визначення відмінностей результатів опитування, критичний аналіз, що використовувався для аналізу теоретичних аспектів предмету дослідження, системний підхід, метод мережевого планування, метод аналізу та синтезу, табличний метод, графічний метод, метод математичного моделювання.

Наукова новизна дослідження полягає в наступних результатах: *удосконалено* систему мотивації студентів у коледжі, *розроблено* практичні рекомендації щодо підвищення зацікавленості студентів у навчанні, *подальшого розвитку набули* питання формування мотивації студентів до навчання із застосуванням методу мережевого планування.

Практичними результатами є рекомендації до впровадження у ВСП «Донецький фаховий коледж ЛНАУ» запропонованих заходів з метою формування ефективності мотивації до навчання у студентів коледжу.

Апробація результатів дослідження здійснювалася шляхом представлення на Всеукраїнській науково-практичній конференції (м. Вінниця, 21 травня 2020 року). За матеріалами кваліфікаційної роботи опубліковано дві одноосібних статті у збірнику матеріалів заочної Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Вінниця, 21 травня 2020 року) та збірнику наукових праць «Актуальні проблеми управління

освітою і навчальними закладами (Ч. 2 Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія)» (Вінниця, 2020).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів основної частини, висновків та списку використаних джерел. В роботі представлено 82 сторінки загального обсягу, з них – 73 сторінки основного тексту, 11 таблиць, 24 рисунки і 50 використаних джерел.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

1.1Визначення сутності основних понять дослідження

Функціонування особистості залежить від багатьох чинників, які визначають характер, особливості, вектор розвитку та вподобання студентів. Наявність або відсутність матеріальних, фінансових, виробничих, трудових та інших ресурсів безпосередньо впливає на мотиваційний процес. Одним з найбільш значущих завдань є отримання бажаного результату, а саме, умов для ефективності діяльності людини з урахуванням вподобань та можливостей. Саме трудові ресурси, а саме, студенти для навчального закладу, являють собою трудовий потенціал навчального закладу, що характеризується їхньою кількісним і якісним складом.

Процес стимулювання та мотивації є значущою компонентою та функцією управління трудовими ресурсами. Процес мотивації персоналу відбувається через вплив низки чинників, які визначають кадрову політику та ефективність підсистеми управління персоналом в цілому. Так, автор Поліщук П.В. зазначає, що до таких чинників можна віднести наступні:

- «особистісні чинники – вік і етап життєвого циклу родини, рід занять, економічний стан, спосіб життя, тип особистості й уявлення про себе;
- чинники культурного порядку – культура, субкультура, соціальний стан;
- соціальні чинники – ролі та статуси, референтні групи;
- психологічні чинники – мотивація, сприйняття, засвоєння, переконання та стосунки» [40, с.86].

У науковій літературі існує два поняття, які досить часто ототожнюють, однак, існують певні відмінності, що слід враховувати при визначення їхньої сутності: мотивація та стимулювання. Розглянемо особливості цих двох категорій.

Мотивація виходить з мотиву, який спонукає людину до певної дії та вчинку. Мотив є суб'єктивною категорією, що характеризується повним або частковим усвідомленням вчинку, який, згодом, переростає у мету. Автор Овсюк Н.В. відзначає, що «до мотивів відносяться комплекс спонукань, що діють з повною силою протягом тривалого періоду часу, а також обов'язок, прагнення виконати доручене завдання» [36, с.315].

Відповідно, мотивація – це процес управління трудовими ресурсами навчального закладу, який полягає у пошуку та застосуванні дієвих важелів впливу на людей з метою досягнення мети та отримання бажаного кінцевого результату.

Досить часто в літературі ототожнюються поняття «мотивація» та «стимулювання», однак у практичному значенні ці дві категорії мають різну функціональну значущість.

Процес стимулювання повинен мати чітко сформовані завдання та методи, через які можливе досягнення планових показників підсистеми управління студентами. При цьому, слід визначити дієву систему оцінки та індикатори ефективності цієї діяльності, рівень використання їхнього трудового потенціалу тощо.

Мотивація – це один із засобів, ефективний важіль, через який здійснюється планомірний вплив на суб'єкти управління, тобто це спосіб, за допомогою якого може здійснюватися мотивування студентів. Через мотивацію відбувається формування системи стимулів, виходячи з ціннісних орієнтацій студента, які він може отримати в результаті конкретних завдань керівництва навчального закладу.

Отже, суть мотивації полягає у наданні та забезпеченні зовнішнього впливу на поведінку студентів, виходячи з їхніх моральних та матеріальних інтересів, задля досягнення поставленої мети цього впливу.

Деякі дослідники визначають, що стимулювання є дієвим важелем впливу на трудову діяльність та спонукає його до високопродуктивної праці з метою отримання бажаного результату. Стимулювання відбувається через спонукання за допомогою створення особливих умов праці, які визначалися б на основі потреб студентів. Метою стимулювання є збільшення продуктивності праці студентів через їхнє дієве спонукання до дій та зростання рівня зацікавленості в навчанні, яке регулюється чинним законодавством.

Сьогодення розвитку мотивації навчального закладу висуває до системи управління студентським колективом перелік вимог:

- індивідуалізація підходу до студентів;
- консолідація інтересів керівництва навчального закладу та студентської спільноти;
- пошук шляхів додаткової мотивації для активізації студентської діяльності;
- розуміння необхідності отримання якісної освіти з метою досягнення високого рівня кваліфікації.

Мотивація визначається як сукупність внутрішніх та зовнішніх чинників, які спонукають студента до певних дій, що спрямовують його поведінку для реалізації поставлених цілей. Стимулювання представляє собою управлінський процес, в якому з метою спонукання, спрямування і підтримки необхідної моделі трудової поведінки студентської спільноти використовується, з одного боку, сукупність благ, які є значущими для нього, отримати які він зможе, лише домігшись відповідних результатів праці, а, з іншого боку, система покарань, що нейтралізує негативні зразки трудової поведінки.

Співвідношення мотивації, стимулювання та мотивування наведено на рис.1.1:

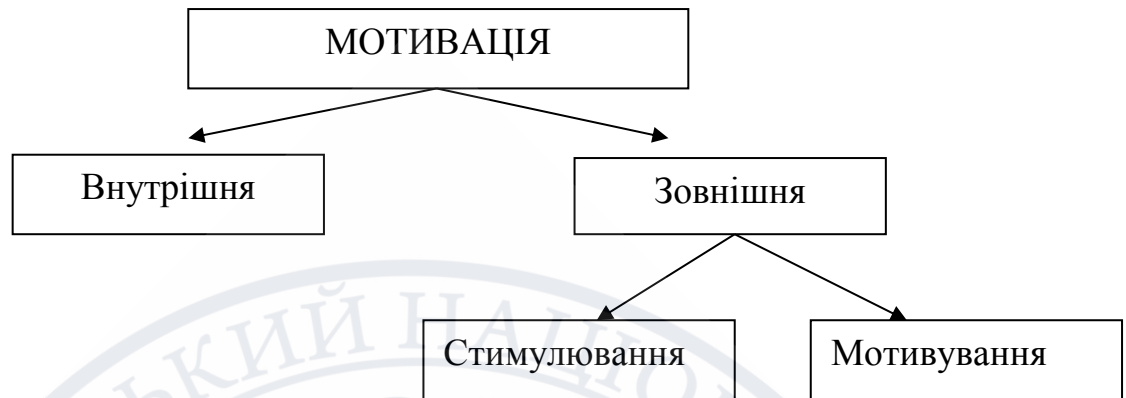

Рис.1.1. Співвідношення мотивації, стимулювання та мотивування персоналу

Характеристика відмінностей рис стимулювання та мотивації наведені у рис.1.2.

Таким чином, поняття «стимулювання» значно має принципово різні особливості на відміну поняття «мотивація». Мотивація характеризується індивідуалізацією підходу до студента та, відповідно, для кожної окремої особи вона виходить із власних мотивів та інтересів, а стимулювання має більш загальну характеристику, адже застосовується до всієї студентської спільноти із використанням різних форм та методів. Однак, слід зауважити, що мотивація і стимулювання орієнтовані на єдиний результат – підвищення ефективності навчальної діяльності студентів, збільшення рівня продуктивності праці як окремого студента, так і навчального закладу в цілому.

Основним елементом мотивації є мотив, за допомогою якого відбувається систематичний, планомірний вплив на поведінку людини, що займаються трудовою діяльністю.

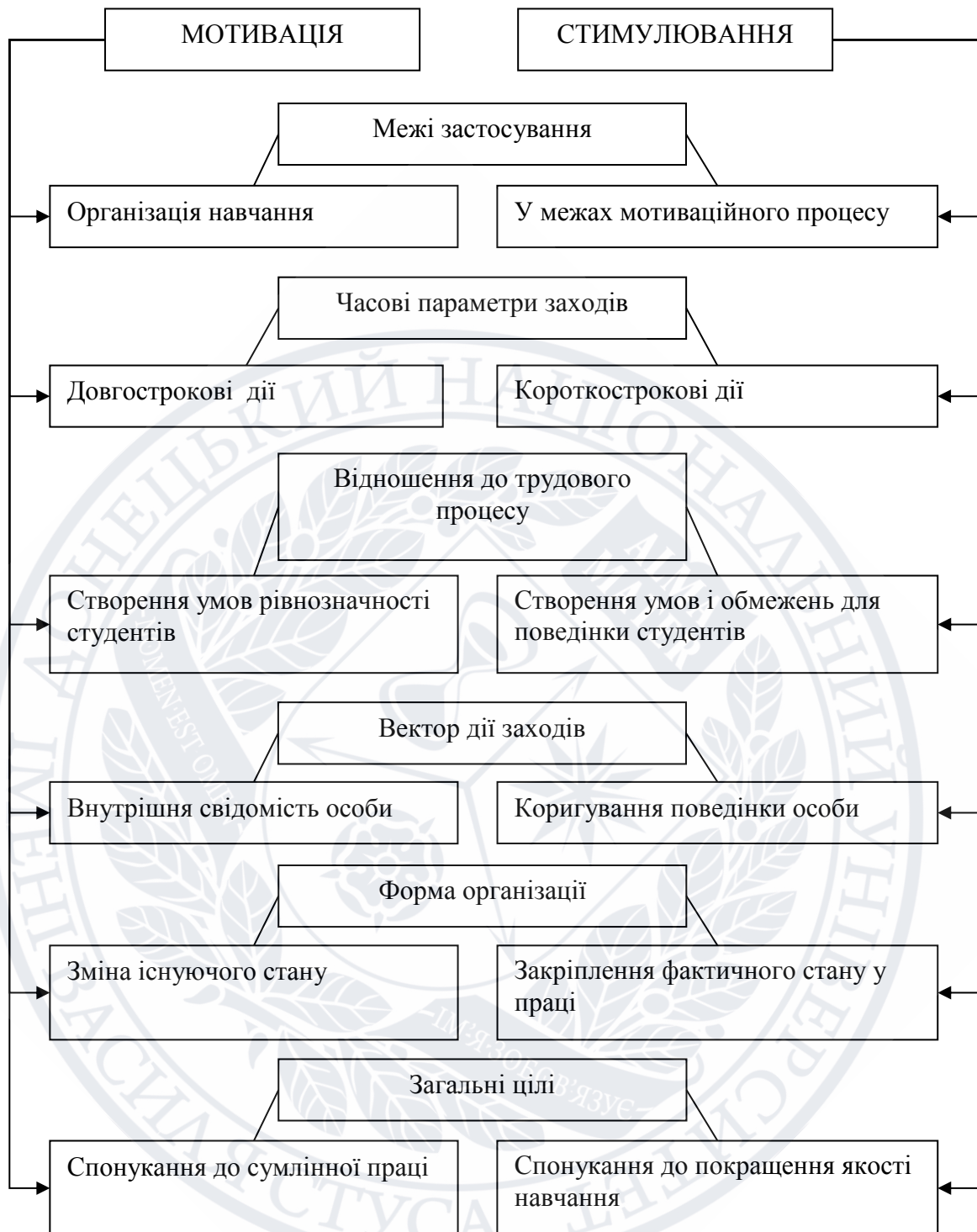

Рис.1.2. Відмінності у визначенні поняття «мотивація» та «стимулювання»

Джерело: побудовано автором на основі [36, с.315]

Для детального дослідження сутності поняття «мотивація» використаємо табл.1.2:

Таблиця 1.2 – Тлумачення поняття «мотивація» різними авторами

№	Автор	Сутність поняття
1.	Башмак М.С. [5]	Заохочення грошовими виплатами за результатами трудової діяльності
2.	Большой бухгалтерский словарь [8]	Система форм и методов побуждения людей к труду, повышения их трудовой активности и заинтересованности в улучшении конечных результатов труда
3.	Костишина Т.А. [23, с.74]	Дії, спрямовані на стимулювання високих трудових показників
4.	Методичні рекомендації щодо оплати праці працівників малих підприємств [33,19, с.201]	Засіб забезпечення матеріальних потреб та посилення матеріальної зацікавленості працюючих у залежності від результатів їх колективної та індивідуальної праці через систему законодавчих, нормативних, економічних, соціальних та організаційних чинників і заходів, пов'язаних з виробничою, підприємницькою, торговельною або комерційною діяльністю.
5.	Польська Г.А. [41, с.16]	Поєднання форм та методів спонукання працівників на посилення зацікавленості та відповідальності за результати діяльності, які сприяють динамічному розвитку особистості
6.	Энциклопедический словарь экономики и права [50]	Економічні форми і методи спонукання людей, засновані на використанні матеріальної зацікавленості людини у підвищенні рівня грошової оплати праці, в отриманні додаткової грошової винагороди, подарунків, інших стимулів (надання послуг, скажімо, безкоштовного проїзду, видачі безкоштовних або частково оплачуваних путівок для відпочинку тощо)

Тобто, матеріальне стимулювання студентів – це сукупність різних форм та методів, метою яких є спонукання та заохочення студентів до кращих результатів.

Процес матеріального стимулювання базується на економічних законах людських потреб, на задоволення яких приходять людські блага.

Проте слід зазначити, що процес матеріального стимулювання може мати не тільки позитивний вплив на процес здійснення діяльності, а і негативний, так звані «антистимули». Характеристика об'єктів мотивації представлена на рис.1.3.

Рис.1.3. Характеристика об'єктів мотивації

Джерело: авторська розробка

Отже, з вищезазначеного можна зробити висновок про те, що система мотивації у навчальному закладі має вкрай важливе значення через високий ступінь впливу на рівень якості освіти як кожного працівника, так і студентської спільноти в цілому. При цьому слід зазначити, що вимоги до формування системи мотивації включає в себе як матеріальні, так і нематеріальні аспекти спонукання людей до дій.

Науково-педагогічні працівники навчальних закладів перебувають у систематичному пошуку нових способів та засобів, за допомогою яких можливе удосконалення системи мотивації навчання та формування дієвої мотиваційної моделі.

Велика кількість вчених визначали, що формування мотивації у студентів є запорукою успішності навчального процесу та інструментом підвищення ефективності роботи навчального закладу. Останнім часом особливо гостро постає питання пошуку та форм педагогічного впливу на студентів з метою оптимізації основних навчальних процесів та підвищити ефективність занять. З цією метою науково-педагогічні працівники визначають мотиви та стимули, які є найбільш релевантними у формуванні мотивації студентів до вивчення навчальних дисциплін.

У науковій літературі психолого-педагогічної спрямованості є різні тлумачення визначення понятійної категорії «мотивація навчання». Серед вчених, які вивчали цей аспект навчального процесу, наступні: Левченко Т.І. [26], Чикун Н. [46], Мокієнко Т. В. [34], Пододіменко І. І. [39], Л. Божович[7], О.Дусавицький[16], С.Занюк[18], Р. Немцов [35], М. Матюхіна[32] та ін.

Автори Л. Божович та А. Маркова визначають, що мотивацію до навчальної діяльності слід розглядати як сукупність внутрішніх та зовнішніх імпульсів, які спонукають студентів до певних дій щодо активізації навчальної діяльності. При цьому слід зазначити, що внутрішні імпульси є інструментом практичних дій щодо виконання студентами навчальних обов'язків та відповідальності, а до зовнішніх імпульсів слід

відносити стимули, які тісно переплетені із відповідними мотивами. Крім того, слід зазначити, що автори вважають, що мотивація до навчання визначається як освітньою системою та навчальними закладами, так і викладацьким складом, які здійснюють безпосередній вплив на мотиваційний процес та процес функціонування закладу. Особливе місце у структурі чинників впливу на мотивацію навчання здійснюють суб'єктивні чинники, такі як особисті характеристики студента (а саме, вік, здібності, самооцінка, рівень комунікаційного розвитку студента зі студентською групою та ін.) та особистими особливостями педагогів [1, с.152].

Так, наприклад, В. Клачко трактує мотивацію так: «ієрархічна система мотивів зовнішнього й внутрішнього типів, які визначають спрямованість, інтенсивність та особистісний зміст навчальної діяльності суб'єктів навчання» [21, с.7].

Автор І. Шапошнікова відзначає, що найбільш релевантним чинником активізації студентської діяльності є пошук шляхів пробудження інтересу студентів до навчання та освіти, тому, особливої актуальності набуває значення нестандартних підходів до викладання навчального матеріалу та способів організації навчальної діяльності. Так, автор зазначає, що «використовуючи пізнавальний інтерес як засіб педагогічної діяльності, викладач знаходить і в змісті навчального матеріалу, і в методах його викладання, і в організації діяльності учнів можливості, які захоплюють учнів навчальною працею. Це: актуалізація головних ідей, проблемна форма постановки навчального завдання, експресивні форми мови, захоплюючі дослідження, творчі роботи учнів, технічні засоби навчання і т.п.» [2, с.74].

Для активізації навчального процесу та оптимізації процесу формування мотивації студентів слід застосовувати систему психолого-педагогічних умов з метою спонукання студентів до навчання.

Автор О.Савченко відмічає, що такі умови дозволять активізувати освітній процес та сформувати позитивну мотивацію серед студентів. До основних елементів системи процесу формування мотивації студентів слід застосовувати систему психолого-педагогічних умов автор відносить наступні:

- «збагачення змісту освіти особистісно зорієнтованим цікавим матеріалом,
- забезпечення його емоційності;
- утвердження гуманного ставлення педагога до учнів;
- формування та розвиток в учнів адекватної самооцінки та прагнення до саморозвитку;
- виховання відповідального ставлення до навчання, почуття обов'язку;
- упровадження в навчальний процес інноваційних технологій задля розвитку творчих здібностей та оволодіння учнями способами самостійного пошуку навчально-пізнавальної інформації;
- розвиток інтелектуальних здібностей та креативного мислення учнів у процесі їх учіння;
- задоволення потреби у спілкуванні з усіма учасниками навчально-виховного процесу (вчителями, однокласниками, батьками, соціальним педагогом, психологом тощо)» [44, с.108].

Виходячи із зазначеного вище та на основі результатів дослідження О.Киричук [14, с.13-14], можна виділити деякі принципи формування мотивації навчання, які представлені на рис.1.4.

Крім того, визначаючи проблему формування мотивації навчання та досліджуючи особливості її розробки, слід розрізняти види та рівні мотивів, як спонукають студентів до навчального процесу. А. Маркова до видів мотивів відносить «пізнавальні й соціальні, що мають різні рівні: широкопізнавальні, навчально-пізнавальні, мотиви самоосвіти,

широкосоціальні, вузькосоціальні, мотиви соціального співробітництва» [20, с.86.].

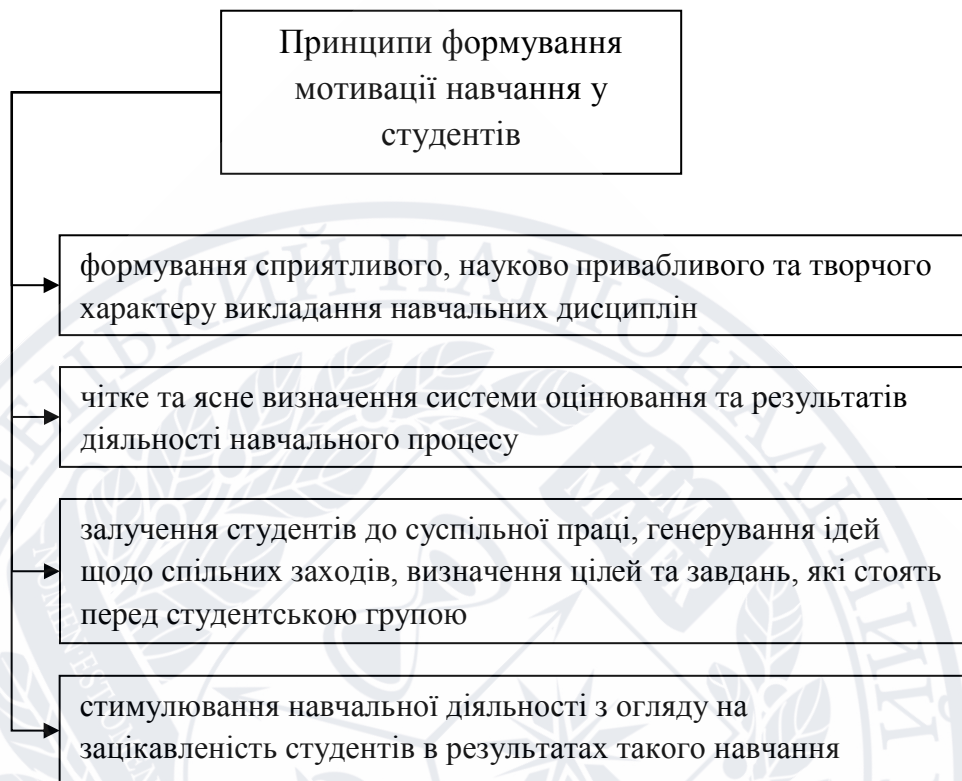

Рис.1.4. Принципи формування мотивації до навчання студентів коледжу

Джерело: побудовано автором на основі [14, с.13-14]

Автор Є.Ільїн виділяє наступні групи мотивів, які відіграють визначальну роль у формуванні мотивації навчання: первинні;вторинні, які поділяються на повні та скорочені [20, с.110].

В свою чергу, автори І.Васильєв та М.Магомед-Емінов виділяють іншу класифікацію мотивів, які приймають безпосередню участь у формуванні мотивації навчання:

- узагальнено-стійкі,
- загальностійкі,
- загальнонестійкі
- конкретно-нестійкі [9, с.122].

Дослідивши літературні джерела психолого-педагогічної спрямованості, можна зробити висновок, що сутність формування

мотивації навчання має свої особливості та найбільш визначальною категорією є мотив, який формує процес мотивації.

Автор І. Підласий визначає, що мотив може змінюватися залежно від низки зовнішніх та внутрішніх чинників, які впливатимуть на сукупний процес формування мотивації навчання. Дослідник відзначає, що «мотивом навчання є ставлення суб'єкта навчання до предмета його діяльності й класифікувати мотиви, що діють у системі навчання, можна згідно за різними критеріями» [38, с. 361]. Рівні мотивів, які визначають процес формування мотивації навчання, представлені на рис.1.5.

Рис.1.5. Рівні мотивів формування мотивації навчання у студентів

Джерело: побудовано автором на основі [38, с. 361]

Досить важливим елементом у формуванні мотивації навчання є власний мотив та інтерес студента до процесу навчання. Автор О. Степанов відмічає, що власна мотивація є визначальною у формування мотивації до навчання у студента: «інтерес – це один із провідних мотивів навчання, що сприяє засвоєнню знань, умінь і навичок» [45, с.119].

Сучасна наука при дослідженні проблеми формуванні мотивації до навчальної діяльності відмічає наявність безпосереднього та опосередкованого інтересу до мотивації навчання. Автори В.Башарін[4], П.Лузан [30], О.Осипов [37], О.Степанов [45], Ю.Трофімов, Г.Щукіна [2] зазначають, що «безпосередній інтерес виявляється до змісту певної діяльності, а опосередкований – до певної галузі діяльності, зумовлений її зв'язком із чимось іншим, безпосередньо пов'язаним з інтересом особистості».

Останніми роками вчені приділяють особливу увагу у формуванні мотивації до навчання саме позитивній мотивації, яка забезпечує максимізацію засвоєння навчального матеріалу студентами та, як наслідок, підвищує ефективність освітнього процесу в цілому.

Автори А. М. Алексюк [3], О. Л. Біган [6], П. Я. Козик [22], І. Б. Красногорова [24], М. Т. Левочко [25], Т. І. Левченко [26; 27] та інші дотримуються думки про вплив позитивної мотивації у формуванні навчальної мотивації. Так, вчені вважають, що «особливості навчальних дій, тобто успіхи й невдачі студентів із позитивною мотивацією будуть істотно відрізнятися від успіхів і невдач студентів із негативною мотивацією».

Автор Т. Левченко [26] зазначає наступні результати:

1. студент з позитивною мотивацією навчання:
 - «легше включається в навчальні ситуації;
 - Швидше адаптується до нових методів навчання та індивідуальної методики викладача;
 - Шукає кращого застосування своїм когнітивним здібностям;

- Добивається співвідношення витрачених зусиль і здобутого результату;
- Отримує задоволення від навчання».

2. студенти з негативною мотивацією навчання:

- «часто ухиляються від занять;
- Працюють повільно;
- не здатні до тривалої праці;
- не доводять до завершення поставлені цілі;
- часто пригнічені, безініціативні, швидко втрачають інтерес до матеріалу».

Таким чином, в даному випадку, слід особливу увагу приділити саме викладачу, який формує інтерес до вивчення навчальної дисципліни, таким чином визначаючи найбільш дієві важелі впливу на процес формування мотивації студентів.

Визначаючи особливості проблеми формування позитивної мотивації до навчання у студентів коледжу А. Маркова виділяє наступні чинники (рис.1.6).

Серед них дослідниця називає зміст навчального матеріалу, що відповідає розробленій навчальній програмі; урахування викладачем специфіки процесу організації навчання (вікових та індивідуальних особливостей здобувачів, умов, у якому протікає процес навчання; методичного обґрунтування викладачем системи оцінювання здобувачів, зокрема використання арсеналу методів стимулювання навчальної діяльності, використання альтернативних методів оцінювання студентів; чинником, що впливає на мотивацію студентів до навчання, є індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача зокрема і стиль педагогічної діяльності викладацького складу колективу коледжу загалом; на мотивацію навчання студентів впливає й те, чи використовують викладачі групові форми навчальної діяльності тощо.

Рис.1.6. Чинники формування позитивної мотивації до навчання (за А.Марковою

Джерело: побудовано автором на основі [31, с.67]

Тобто, на думку А. Маркової, чинниками формування позитивної мотивації до навчання у студентів є вищезазначені фактори, які в сукупності призведуть до бажаного результату.

Ще одним підходом до визначення педагогічних умов щодо формування мотивації навчання студентів є підхід, запропонований І. Зайцевою, згідно з яким всі умови слід поділяти на три групи (рис.1.7) [30]: умови змісту навчання, умови процесу навчання і умови впливу освітньо-виховного середовища закладу освіти.

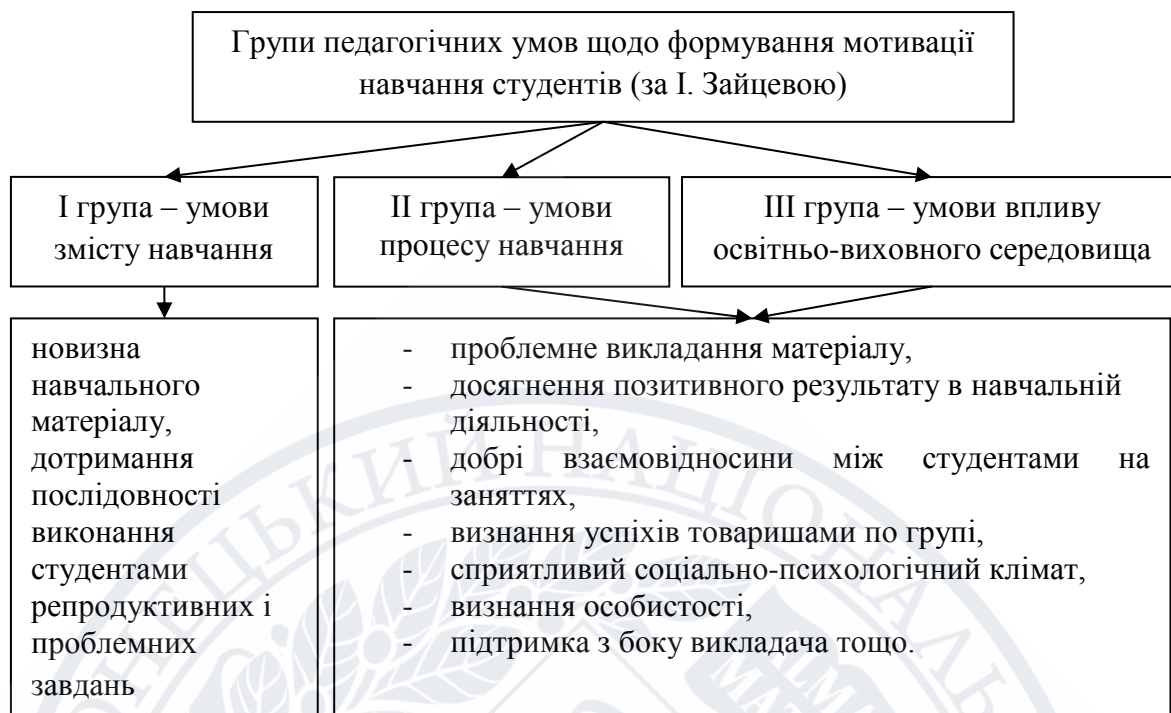

Рис.1.7. Групи педагогічних умов щодо формування мотивації навчання студентів (за І. Зайцевою)

Джерело: побудовано автором на основі [30, с.28]

Дослідивши особливості формування мотивації до навчання у студентів начальних закладів можна зробити висновок, що процес формування мотивації навчання є досить складним та багатограним. Особливої уваги заслуговує процес психологічного впливу на студентів, який визначає рівень зацікавленості студентської спільноти щодо вивчення начальних дисциплін. Для активізації такої діяльності слід застосовувати комплексний підхід, враховуючи принципи та рівні формування мотивації навчання, сутність та особливості взаємодії викладача та студента. За умови ефективної взаємодії та зацікавленості в результатах навчального процесу як з боку викладача, так і з боку студента, можлива максимізація результатів навчального процесу та підвищення ефективності освітнього процесу в цілому.

1.2 Теоретичний аналіз зарубіжних моделей мотивації навчальної діяльності студентів

Українська система освіти потребує модифікації та вдосконалення, оскільки діюча система останніми роками проявляє себе як недостатньо ефективна. Для розробки функціональної моделі формування мотивації навчання серед студентів слід обирати адаптивний механізм, який би максимально був наближений до реалій та потреб студентів та мав би відповідати інтересам студентської спільноти.

Через неефективність та досить низьку зацікавленість студентів у навчанні слід звернутися до моделей формування навчального процесу провідних країн світу, які мають високі результати мотивації студентів до навчання. Крім того, значна кількість українських студентів, за умов наявності фінансової можливості, вступають саме в іноземні вищі, що ще раз підтверджує їх престижність та ефективність системи освіти.

Для визначення особливостей функціонування моделей навчального процесу та механізму формування мотивації навчання розглянемо найбільш ефективні моделі системи мотивації. З усього розмаїття моделей систем мотивації найбільш розвинених країн можна виділити наступні: японську, американську, французьку, англійську, німецьку, шведську моделі. Проаналізуємо кожну з них.

Японські представники у своїй практиці застосовують синтезовану систему матеріального стимулювання. Концептуальна схема японської моделі мотивації представлена на рис.1.8. Її аналіз дозволяє нам зробити висновок, елемент мотивації залежить від результатів навчання студентів. Зокрема потрібно враховувати результативність, досвід та роки навчання студентів, які є найбільш релевантними у визначення систем мотивації навчання.

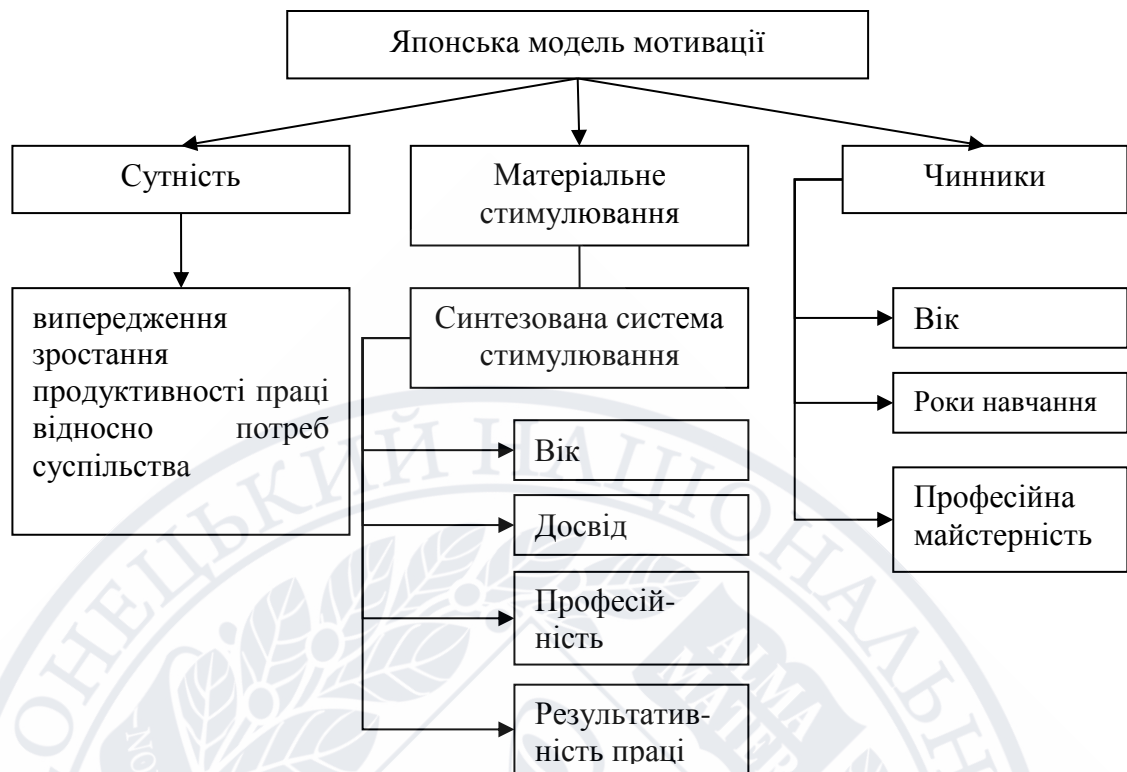

Рис.1.8. Концептуальна схема японської моделі мотивації

Джерело: побудовано автором на основі [10, с.113].

В свою чергу, американська модель мотивації побудована на основі всебічного заохочення діяльності студентів, додаткової мотивації активізації студентської діяльності та збагаченні активної частини населення. Відмінною характеристикою даної моделі є соціально-культурні особливості нації, які полягають у масовому бажанні та орієнтації на досягнення високого рівня добробуту та особистого успіху кожного громадянина.

Американська модель адаптована до будь-яких умов роботи студента, що пояснює її признання як високоефективної.

Концептуальна схема американської моделі мотивації навчання студентів представлена на рис.1.9.

Рисунок 1.9 Концептуальна схема американської моделі мотивації навчання студентів

Джерело: побудовано на основі [15, с.10]

Французька модель мотивації навчання характеризується великою різноманітністю економічних інструментів, включаючи стратегічне планування і стимулювання конкуренції. Концептуальну схему французької моделі мотивації навчання представлено на рис. 1.10.

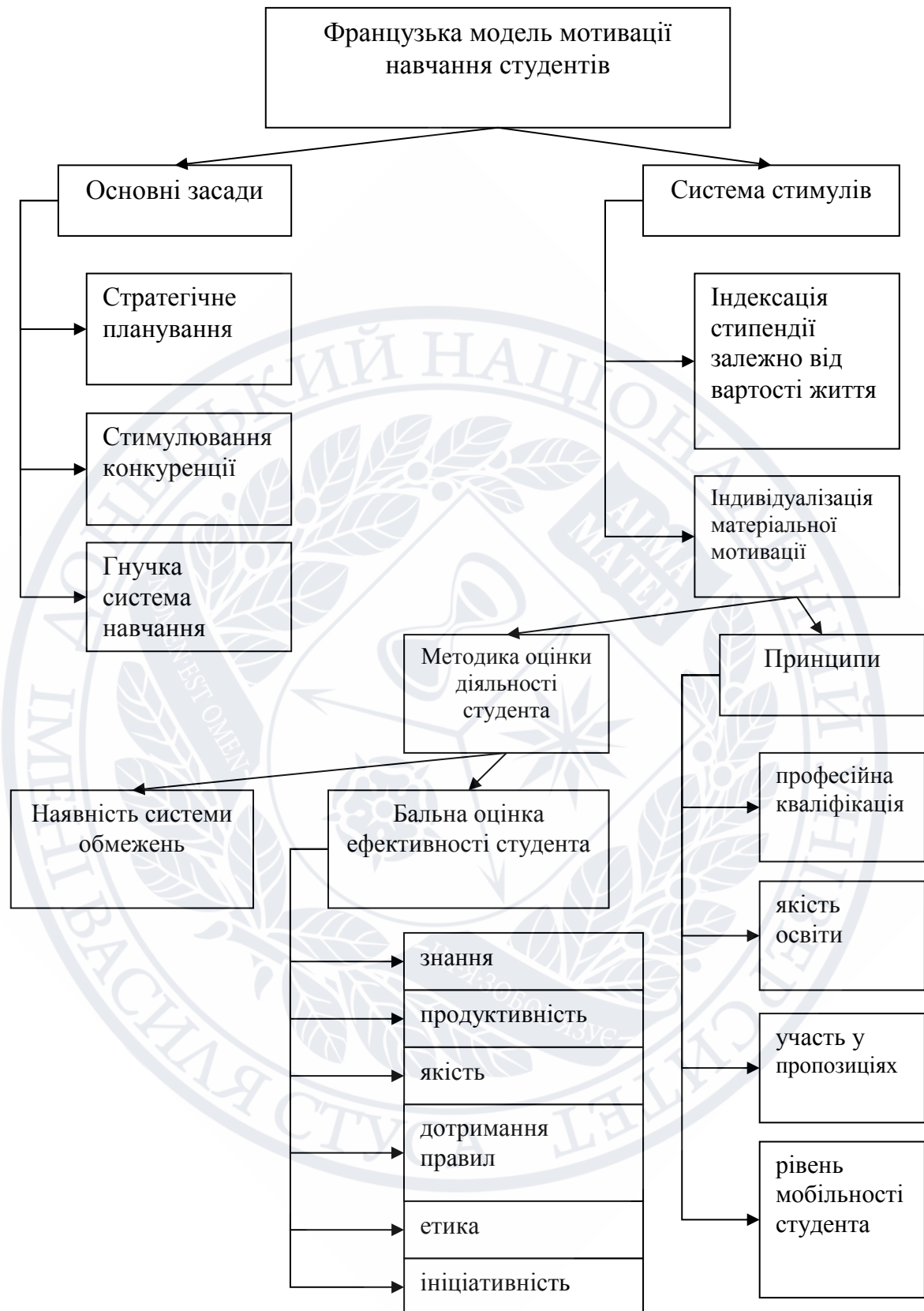

Рисунок 1.10. Концептуальна схема французької моделі мотивації навчання студентів

Джерело: авторська розробка

Особливістю французької системи мотивації навчального процесу є методика оцінки праці, яка полягає у наступному: застосовується бальна оцінка ефективності праці студента (від 0 до 120 балів) за шістьма показниками:

- професійні знання,
- продуктивність праці,
- якість роботи,
- дотримання правил,
- етика,
- ініціативність.

При цьому студенти поділяються на 5 категорій: вища перша – студенти, що набрали 100-120 балів, друга - студенти, що набрали 76-99 балів и так далі. Одночасно існує система обмежень:

1. до першої категорії можна віднести не менше 5 і не більше 10% студентів однієї групи,
2. до другої – від 30 до 40%,
3. до третьої – від 35 до 45%,
4. у разі відсутності на навчанні від 3 до 5 днів на місяць розмір стипендії скорочується на 25%,
5. у разі відсутності на навчанні протягом 10 і більше днів – на 100% [17, с.5].

Модель мотивації персоналу у Великобританії будується на партнерських відносинах між керівництвом навчального закладу та студентами. На даний момент у Великобританії розповсюджені 2 модифікації системи матеріальної мотивації студентів, до складу яких входять грошова та акціонерна форми. Особливістю даної моделі є можливість застосування системи матеріальної мотивації, яка повністю залежить від результатів діяльності студента та ґрунтується на індивідуальному підході.

Концептуальна схема великобританської моделі мотивації праці студентів представлено на рис.1.11.

Рисунок 1.11. Концептуальна схема великобританської моделі мотивації праці студентів

Джерело: авторська розробка

Великобританська модель мотивації студентів передбачає наявність основної стипендії та підвищеної [29, с.12].

Особливістю німецької моделі мотивації персоналу є її орієнтація на людину як особистість, на інтереси якої спрямована дія мотиваційного процесу.

Шермерорн Дж. визначає, що «ринкове господарство Німеччини називається соціальним тому, що держава створює умови для всіх громадян, присікає прояв несправедливості і захищає всіх обділених і беззахисних: безробітних, хворих, старих і дітей» [48, с.264]. Розглянемо німецьку модель мотивації навчального процесу:

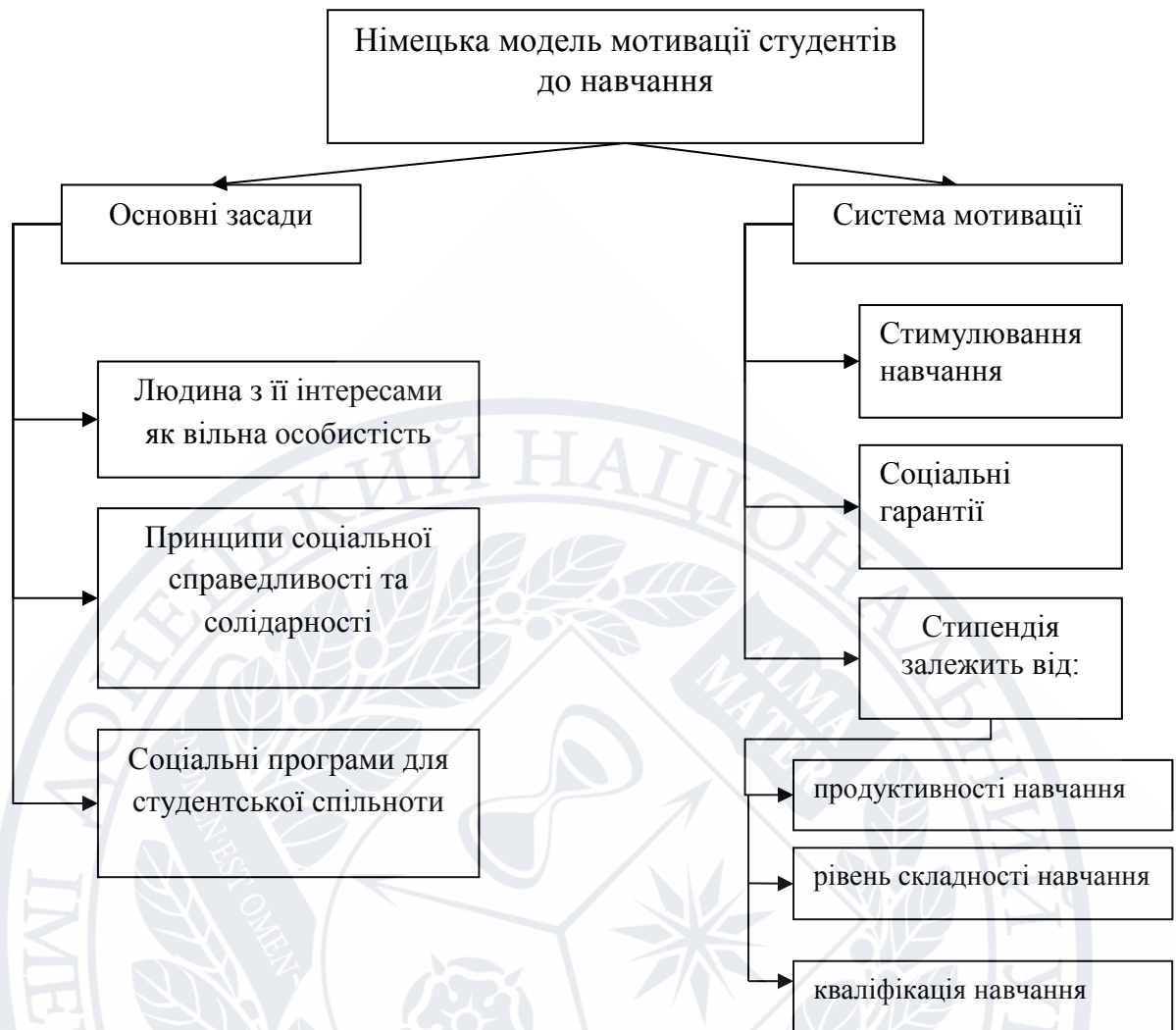

Рисунок 1.1.2 Концептуальна схема німецької моделі мотивації студентської діяльності

Джерело: авторська розробка

Тобто, головними принципами побудови процесу мотивації в Німеччині є соціальна справедливість та солідарність. При цьому вченими визначено, що поєднання ефективного стимулювання та забезпечення соціальних гарантій дає найбільший ефект та є найбільш оптимальною моделлю.

Існує ще одна модель мотивації, яка має власні ознаки та характерні особливості. Шведська модель мотивації характеризується високим рівнем соціальної політики, спрямованої на встановлення майнової рівності за рахунок перерозподілу національного доходу на користь менш забезпечених верств населення. В Швеції активно застосовують політику

солідарної заробітної плати, яка передбачає мінімізації розриву між рівнями заробітної плати та дотримання принципу «однакова заробітна плата за однакову роботу».

Концептуальна схема шведської моделі мотивації праці представлено на рис.1.13.

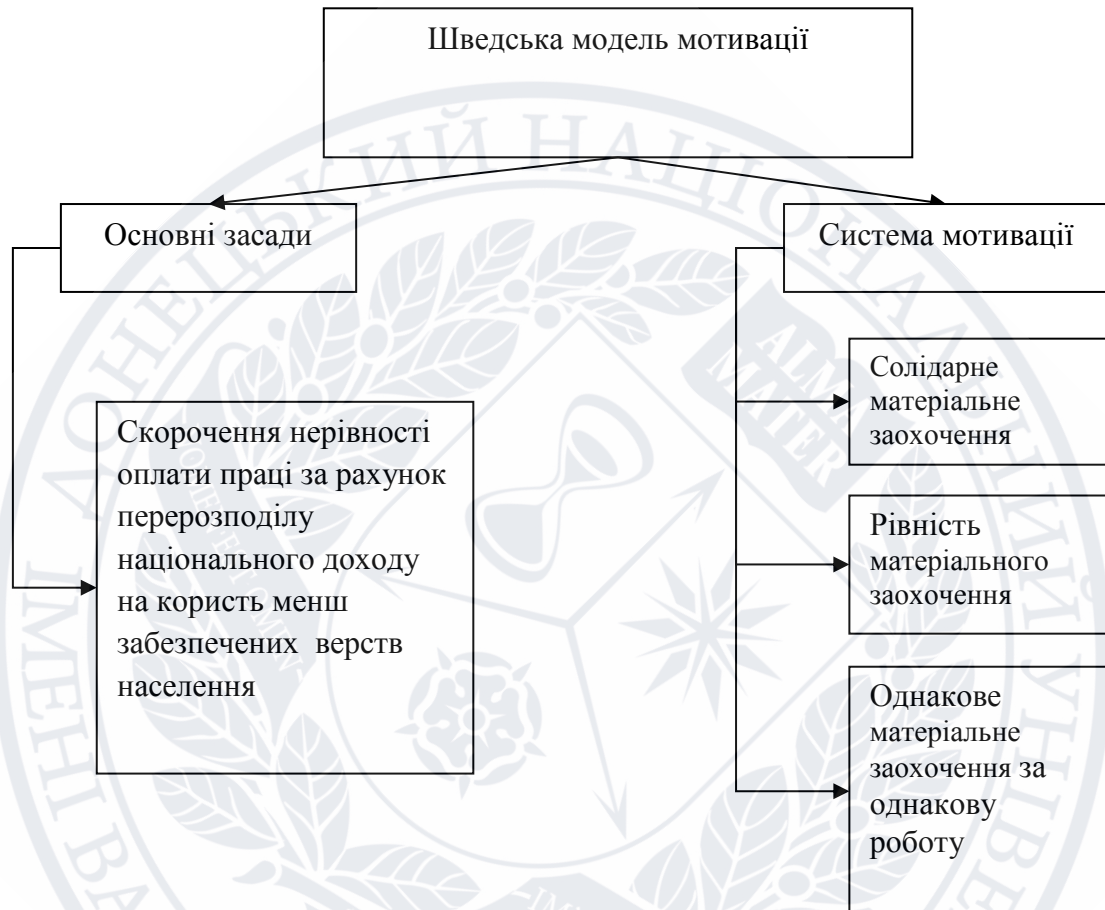

Рисунок 1.13. Концептуальна схема шведської моделі стимулювання праці

Отже, можна зробити висновок про те, що високорозвинуті країни мають гідний досвід щодо формування системи мотивації та стимулювання молоді. В Україні необхідно переглянути та модифікувати застарілу систему мотивації студентської спільноти та викладацького складу, в результаті чого значно підвищиться рівень кваліфікації студентів та якості освіти.

За результатами дослідження функціонування вищезазначених моделей за умови та особливостей українського освітнього процесу можна

запозичити наступні елементи щодо формування мотивації навчання у студентів:

1. з японської та американської моделі – активне залучення студентів до визначення напрямів підготовки та практичної значущості результатів навчання, залежність рівня та розміру стипендії від кількості років навчання та результатів атестації студентів;
2. з великобританської моделі – максимізація активної участі студентів у житті навчального закладу та формування партнерських відносин між керівництвом та студентською спільнотою, що стане запорукою довірливих відносин та сприятиме подоланню бар'єру між різними ланками навчального закладу.

На жаль, досвід інших зарубіжних систем мотивації навчання адаптувати до умов української освіти неможливо через низку причин: малий відсоток фінансування розвитку освіти та відсутність впровадження ефективної технологічної та технічної підтримки, низький рівень мотивації викладацького складу та значна бюрократизація роботи викладача.

Отже, за умови адаптування зазначених аспектів можлива активізація діяльності студентів та оптимізація механізму формування мотивації студентів до вивчення навчальних дисциплін.

Схарактеризуємо основні елементи системи мотиваційного процесу. В літературі під мотивом розуміють форми впливу на людину, її свідомість, що породжують у людини певні мотиви (прагнення, зацікавленість) до тих чи інших дій, у тому числі до досягнення певних результатів праці. Що сильніші стимули, то активніші мотиви, а отже, й діяльність людей. Отже, стимулювання – це процес впливу на людину за допомогою потреби значимого для неї зовнішнього предмета (об'єкта, умов, ситуації тощо), що спонукує людину до певних дій (перебування в комфортних умовах і ін.) [47, с. 64].

Мотивація традиційно будується на виділенні матеріальних і моральних стимулів (хоча нерідко кордони між ними досить рухливі). Крім того, деякі з застосовуваних стимулів однозначно не можна відносити ні до тих, ні до інших (наприклад, стимулювання вільним часом).

Матеріальні стимули трудової діяльності вельми різноманітні і можуть бути виражені у:

- грошовій (заробітна плата, премії і бонуси, стимулюючі надбавки, компенсаційні виплати тощо),
- негрошовій (послуги медичної допомоги, надання службового автомобіля, введення гнучкого графіка роботи тощо) формах.

В основі даних стимулів - задоволення, в першу чергу, мотиву студента в отриманні певних благ.

Не менш варіативні і нематеріальні стимули, які відображають потреби студентів у визнанні, самоповазі тощо (подяка, нагородження грамотами тощо), які не вимагають матеріальних витрат або такі витрати мінімальні. При цьому слід відзначити взаємозв'язок чинників матеріального і нематеріального стимулювання. Форми, способи нематеріального стимулювання не можуть бути універсальними для всіх і тут важливо виходити з особливостей вирішуваних завдань, специфіки її спільноти тощо.

Один з найважливіших стимулюючих матеріальних чинників для студентської спільноти є стипендія. Стимулює не так сама стипендія, скільки справедливість її встановлення (за отримані результати праці). Незважаючи на те, що справедливість відноситься до категорії морально-етичних понять і багато в чому сприйняття цього феномена суб'єктивно, проте, є і якісь об'єктивні показники, що дозволяють студенту судити про справедливість-несправедливість оцінки результатів праці.

Досить усталеним можна вважати підхід, коли потрібно було, що разом із отриманням стипендії повинна рости і продуктивність праці

студента. Однак дослідження і реальний досвід показують, що отримання стипендії надає стимулюючий вплив на студента до певного рівня, а далі її отримання не корелюється зі зростанням продуктивності праці.

У зв'язку з цим, інтерес представляє теорія ефективної оплати студентської праці. За допомогою встановлення ефективної оплати студентської праці керівництвом закладу частково вирішується проблема активізації навчальної діяльності студентів.

Згідно з умовою Р.М. Солоу, 1-відсоткове підвищення оплати праці дає 1-відсоткове збільшення трудових зусиль. Однак, таке співвідношення зберігається до певного моменту. Надалі суб'єкт або нарощує зусилля більш повільними темпами, або не нарощує зовсім. Однак, проблема полягає в тому, щоб правильно визначити даний момент. Крім того, для кожного студента рівень ефективної плати може бути своїм, що ще більше ускладнює завдання.

Багато сучасних мотиваційних моделей припускають активне залучення студентів в процесів управління навчальним закладом, для чого використовується, наприклад, студентське самоврядування.

В кінцевому підсумку, результати стимулювання праці студентів можуть характеризуватися такими показниками, як:

- підвищення продуктивності праці,
- зростання якості освіти,
- студентська ефективність,
- досягнення основних навчальних і соціальних цілей навчального закладу та ін.

Причому стосовно результативності праці можна виділяти два різних рівня: прийнятний (відповідний чинним нормам навчального закладу) і стимулюючий, який перевищує за своїми трудовими показниками встановлені нормативи.

Таким чином, мотивація студентської молоді відіграє вкрай важливу роль в процесі ефективності функціонування навчального закладу.

Закордонний досвід свідчить про доцільність застосування підходів до стимулювання студентів, які були зазначені вище. Тобто, дані підходи до управління та стимулювання студентською спільнотою довели свою ефективність та доцільність застосування. Результатом впровадження американської, французької, шведської, німецької, великобританської, японської системи стимулювання є високий рівень розвитку системи освіти цих країн. Процес стимулювання має особливості, за допомогою яких можлива ефективна побудова мотиваційного та стимулюючого процесів у навчальних закладах різних рівнів акредитації, однак, відсутність бажання реформувати сталу систему освіти, ускладненість фінансової спроможності та підтримки студентів та навчальних закладів, відсутність чіткого розмежування кваліфікованих працівників та виконавців провокує появу низки проблем, які, в свою чергу, вкрай негативно впливають на кінцевий результат функціонування коледжу.

Отже, пошук дієвих шляхів стимулювання та мотивації студентів, активізація їх діяльності дозволить побудувати ефективну модель управління навчальними закладами із врахуванням потреб та бажань студентів як соціально-психологічного, так і матеріального характеру.

Висновки до розділу 1

У результаті теоретичного аналізу з'ясовано сутність та особливості поняття «мотивація». Проаналізовано відмінності між поняттями «стимулювання» та «мотивація». Виходячи з проведеного критичного аналізу тлумачень досліджуваного поняття різними авторами визначено наступне поняття: «мотивація – це процес управління трудовими ресурсами навчального закладу, який полягає у пошуку та застосуванні дієвих важелів впливу на людей з метою досягнення мети та отримання бажаного кінцевого результату». Визначено, що розвиток мотивації навчального закладу висуває до системи управління студентським

колективом перелік вимог, серед яких індивідуалізація підходу до студентів, консолідація інтересів керівництва навчального закладу та студентської спільноти, пошук шляхів додаткової мотивації для активізації студентської діяльності, розуміння необхідності отримання якісної освіти з метою досягнення високого рівня кваліфікації та ін. В роботі наведено об'єкти мотивації та їхню характеристику.

В ході дослідження проведено критичний аналіз поняття «формування мотивації навчання», в результаті чого визначено багатогранність та всебічність даного процесу. Досліджено роботи таких вчених як Л. Божович, О.Дусавицький, С.Занюк, Р. Немцов, М. Матюхіна, А. Маркова та інших і визначено, що автори Л. Божович та А. Маркова визначають, що мотивацію до навчальної діяльності як сукупність внутрішніх та зовнішніх імпульсів, які їх спонукають до певних дій щодо активізації навчальної діяльності; в той час як В. Клачко визначає, що категорія мотивації навчання визначається наступною трактовкою: «ієрархічна система мотивів зовнішнього й внутрішнього типів, які визначають спрямованість, інтенсивність та особистісний зміст навчальної діяльності суб'єктів навчання». Тож виходячи з розглянутих нами визначень під *мотивацією навчання студентів* ми розуміємо *систему ефективної взаємодії між викладачами і студентами щодо спонукання останніх до навчання, зумовлену внутрішніми й зовнішніми чинниками, що активізують навчальну діяльність студентів і сприяють їх особистісному зростанню*. Мотивація виступає родовим поняттям, оскільки включає як стимулювання, так і мотивування навчальної діяльності.

Виявлено, що найбільш релевантним чинником активізації студентської діяльності є пошук шляхів пробудження інтересу студентів до навчання та освіти, тому, особливої актуальності набуває значення нестандартних підходів до викладання навчального матеріалу та способів організації навчальної діяльності.

В процесі дослідження проаналізовано моделі мотивації провідних країн світу, таких як японська, американська, французька, англійська, німецька, шведська модель. Визначено, що за результатами дослідження функціонування вищезазначених моделей за умови та особливостей українського освітнього процесу можна запозичити наступні елементи щодо формування мотивації навчання у студентів: в американській моделі – активне залучення студентів до визначення напрямів підготовки та практичної значущості результатів навчання, залежність рівня та розміру стипендії від кількості років навчання та результатів атестації студентів; у великобританській моделі – максимізація активної участі студентів у житті навчального закладу та формування партнерських відносин між керівництвом та студентською спільнотою, що стане запорукою довірливих відносин та сприятиме подоланню бар'єру між різними ланками навчального закладу. Визначено, що за умови адаптування зазначених аспектів можлива активізація діяльності студентів та оптимізація механізму формування мотивації студентів до вивчення навчальних дисциплін.

РОЗДІЛ 2 ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН У СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ

2.1 Аналіз результатів анкетування щодо виявлення найвпливовіших чинників мотиваційного процесу

Сьогодення розвитку суспільства потребує систематичного вдосконалення, постійного пошуку шляхів реалізації завдань, пов'язаних із задоволенням потреб людства. Останнім часом особливої уваги набуває проблема відсутності мотивації молодого покоління в освіті, адже немає чіткого механізму стимулювання молоді. На жаль, молодь все менше замотивована на отримання освіти, в результаті чого відбувається зниження рівня якості освіти та кількості висококваліфікованих фахівців.

Для визначення тенденцій розвитку будь-якого явища слід застосовувати певні методи та засоби, за допомогою яких було б можливо максимально повно та всебічно визначити тенденції розвитку певних подій. Аналіз чинників впливу на процес формування мотивації навчання у студентів можна здійснити за допомогою конкретних науково-педагогічних методів. Автор І. С. Волошук визначає, що «метод дослідження в педагогіці – спосіб розв'язання конкретного наукового завдання, сукупність прийомів теоретичного і практичного освоєння (пізнання) дійсності» [11, с. 61]. В той час, як автор С. У. Гончаренко має дещо іншу точку зору при визначення даної понятійної категорії, а саме: «це прийоми, процедури та операції емпіричного і теоретичного пізнання й вивчення педагогічної дійсності [12, с. 206] або спосіб пізнання реальності, що вивчається, який дає можливість розв'язати завдання і досягти мети пошукової діяльності» [13, с. 123].

Тобто, на сьогоднішній день існує ціла низка методів та прийомів педагогічного дослідження, які відрізняються між собою сутністю,

особливостями застосування, умовами та методами. Для детальнішого розуміння методів та прийомів педагогічного дослідження проаналізуємо існуючі методи (табл.2.1).

Таблиця 2.1 – Узагальнююча класифікація методів педагогічного дослідження

Класифікаційна ознака	Методи	Підкласи методу
1	2	
Науковий підхід	Загальнонаукові методи (загальнотеоретичні, соціологічні, соціально-психологічні, математичні)	<ul style="list-style-type: none"> - абстракція, конкретизація, аналіз порівняння, протиставлення, індукція, дедукція та ін. - анкетування, експертні опитування, інтерв'ювання, рейтинги - соціометрія, тестування, тренінг - ранжування, шкалювання, індексування, кореляція
	Конкретно-наукові (теоретичні, емпіричні)	<ul style="list-style-type: none"> - інтерпретація, аналіз літератури, аналіз основних понять і термінів, метод аналогій, побудова гіпотези і мисленнєвого експерименту, прогнозування, моделювання - спостереження, бесіда, інтерв'ювання, анкетування, методи вивчення продуктів діяльності осіб, що навчаються, методи оцінювання, методи вимірювання і контролю, педагогічний експеримент та ін.
Класифікація методів за В. І. Слободчиковим		
Пояснювальний підхід (природничо-науковий, об'єктивний)	Загальнонаукові Метанаукові Конкретно-наукові	<ul style="list-style-type: none"> - спостереження - експеримент - математичне моделювання, статистичний аналіз - тести, аналіз продуктивності, опитування
Гуманітарний підхід (описовий, розуміючий)	Методи гуманітарних наук	<ul style="list-style-type: none"> - інтроспекція, самозвіт, - включення спостереження, - емпатійне слухання, - ідентифікація, інтуїція, - діалогічна бесіда, - біографічний метод, - герменевтика, - інтерпретація внутрішнього світу та ін.

Продовження табл.2.1

1	2	
Класифікація методів дослідження за Н. М. Боритко		
Рівні наукового пізнання	Теоретичні методи дослідження	Інтерпретація, метод розуміння (діалогічне розуміння), аналіз і синтез, моделювання, ідеалізація, індукція, дедукція
	Емпіричні методи дослідження	Діагностичний метод, спостереження, контент-аналіз, вивчення досвіду, педагогічний експеримент, методи опитування, інтерв'ю, анкетування, соціометрія, метод полярних профілів, тест
	Інші методи теоретичного дослідження	Узагальнення, ранжування, класифікація, монографічний метод
Класифікація методів дослідження за В. П. Давидовим		
Рівні наукового пізнання	Теоретичні методи дослідження	Теоретичний аналіз і синтез, абстрагування і конкретизація, ідеалізація, індукція і дедукція, ідеалізація, аналогії, моделювання
	Емпіричні методи дослідження	Спостереження, бесіда, анкетування, інтерв'ювання, тестування, соціометрія, експеримент та ін.
	Порівняльно-історичні методи	Генетичний, історичний і порівняльний
	Математичні і статистичні методи	Узагальнення, ранжування, класифікація

Джерело: побудовано автором на основі [28, с. 91–95.]

В процесі проходження практики у ВСП «Донецький фаховий коледж ЛНАУ» було проведено дослідження з метою визначення основних чинників впливу на процес мотивації студентів. Даний процес передбачає проходження декількох послідовних етапів, які представлені у табл.2.2. Всебічне дослідження зазначених у таблиці етапів дозволить провести об'єктивний аналіз досліджуваного явища, визначити основні тенденції розвитку та чинники, що визначають мотиваційну складову у студентів коледжу, розробити практичні рекомендації щодо вдосконалення системи формування мотивації у студентів коледжу, виходячи з їх вподобань, інтересів та стимулів.

Таблиця 2.2 – Етапи та методи, які застосовувалися під час проведення дослідження

№ з/р	Напрями діяльності	Методи та етапи дослідження
1	2	3
1.	1-й етап – підготовчий. Визначення критеріїв оцінки мотивації студентів	1.1. Аналіз, синтез, узагальнення психолого-педагогічної літератури щодо критеріїв визначення сутності поняття «мотивація»
		1.2. Дослідження сутності, рівнів та особливостей формування мотивації навчання у студентів за допомогою методу порівняння
		1.3. Дослідження моделей мотивації та аналіз питання можливості адаптування виявлених моделей до української системи освіти за допомогою методи синтезу та порівняльного методу
2.	2-й етап – основний. Дослідження чинників, що найбільше та найменше впливають на мотивацію студентів	2.1. Аналіз та синтез, метод експертних оцінок, анкетування
		2.2. Визначення найбільш та найменш впливових чинників на процес формування мотивації навчання у студентів за допомогою статистичного методу та регресійно-кореляційного аналізу
		2.3. Визначення напрямів формування мотивація навчання у студентів за допомогою аналітичного методу
3.	3-й етап – підсумковий. Зробити висновки щодо дослідження. Запропонувати шляхи активізації студентів щодо вивчення навчальних дисциплін у коледжі.	3.1. Аналіз напрямів розвитку мотивації для студентів виходячи з результатів опитування через застосування методу порівняння та аналітичного методу
		3.2. Розробка рекомендацій щодо впровадження у коледжі з метою посилення мотивації як з боку викладачів, так і мотивування студентів за допомогою методу сіткового планування, графічного та ситуаційного методів

Основним методом дослідження обрано метод опитування за допомогою розроблених анкет. В анкеті поставлено 15 питань з трьома або чотирма варіантами відповідей, серед який студент може обрати лише один варіант або в деяких питаннях запропонувати свій.

В опитуванні взяло участь 71 студент. Респонденти були згруповані за віковим критерієм (табл.2.3).

Таблиця 2.3 – Ранжування студентів за віковим критерієм під час проведення анкетування студентів ВСП «Донецький фаховий коледж ЛНАУ»

	Курс	
	<i>I-II</i>	<i>III-IV</i>
Кількість осіб, чол.	41	30

Тобто, з таблиці 2.1 видно, що кількість студентів молодших курсів більша за кількість студентів старших курсів серед опитуваних на 11 осіб, що складає 36,7%. Цей аспект має позитивний елемент, адже для студентів молодших курсів існує більша можливість щодо посилення мотивації, ніж для студентів старших курсів. Інфограма структури учасників, що брали участь в опитуванні, представлена на рис.2.1.

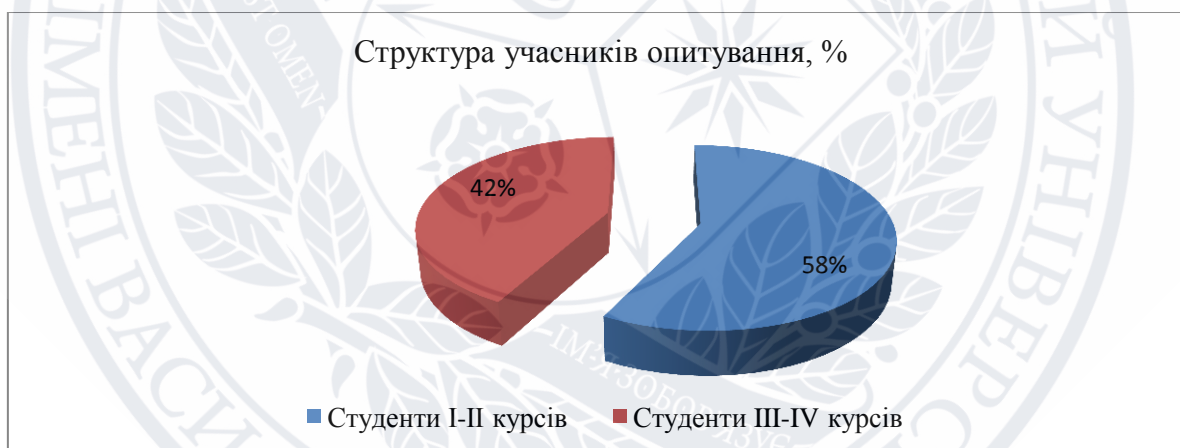

Рис.2.1. Структура учасників опитування щодо визначення чинників впливу на процес формування мотивації навчання у студентів ВСП «Донецький фаховий коледж ЛНАУ»

Анкетування проводилося в довільній формі та за питаннями, представленими нижче.

Всі респонденти відповідали на поставлені питання, обираючи один із запропонованих варіантів відповіді.

Курс_____

Анкета

1. За яким критерієм Ви обрали навчальний заклад для отримання освіти:

- a) Жага до знань
- b) Рекомендація батьків
- c) Рекомендація друзів
- d) Немає альтернативи

2. Що Вам найбільше подобається у навчальному процесі?

- a) Цікаві пари
- b) Компетентні викладачі
- c) Колектив студентів
- d) Інше (_____) напишіть свій варіант

3. Що Вам хотілося б змінити в освітньому процесі?

- a) Скоротити тривалість пари
- b) Скоротити кількість пар на день
- c) Зменшити обсяг домашнього завдання
- d) Нічого не змінювати

4. Що для Вас є найбільшим стимулом для вивчення навчальних дисциплін?

- a) Зацікавленість з боку викладача
- b) Отримання стипендії
- c) Бажання стати провідним спеціалістом
- d) Все вищезазначене

5. Які шляхи активізації початкової діяльності Вам більше притаманні?

- a) Творчий підхід
- b) Суто теоретичне викладання матеріалу
- c) Суто практичне викладання матеріалу
- d) Свій варіант _____

6. Який спосіб подання навчального матеріалу Вам більше до вподоби?

- a) Письмові лекції
- b) Формат дискусії
- c) Інтерактивні методи (групова робота, ігри) засоби (мультимедійні презентації, фільми)
- d) Формат бліц-опитування

7. *Що на Вашу думку найбільше впливає на оцінку студента?*

- a) Робота студента (плідність, самостійність, справедливість оцінювання такої роботи)
- b) Креативний підхід
- c) Суб'єктивний чинник
- d) Свій варіант _____

8. *Який з перелічених варіантів найбільше впливає на здатність студента до навчання?*

- a) Мотивація з боку студента
- b) Мотивація з боку батьків
- c) Стипендія
- d) Свій варіант _____

9. *Який вид заохочення найбільше притаманний для Вас?*

- a) Матеріальне заохочення
- b) Моральне заохочення
- c) Свій варіант _____

10. *Який тип проведення занять Вам подобається більше?*

- a) Ділові ігри, бізнес-кейси
- b) З максимальною кількістю наведених прикладів
- c) Свій варіант _____

11. *При якій кількості студентів в групі Ви відчуваєте себе найкомфортніше?*

- a) До 5-10
- b) До 10-15
- c) Більше 15

12. Чи бажаєте Ви мати можливість отримувати апеляції в результаті незадовільної відповіді, наданої в результаті опитування?

- a) Так
- b) Ні
- c) Мені все одно

13. На Вашу думку, чи варто зменшувати кількість лекційного матеріалу та збільшувати обсяг практичних занять для більшої зацікавленості у вивченні дисципліни?

- a) Так
- b) Ні
- c) Мені все одно

14. Чи хотіли б Ви мати можливість інколи проводити самотійно пари для студентів своєї групи, виконуючи роль викладача, у присутності викладача?

- a) Так
- b) Ні
- c) Мені все одно

15. Чи хотіли б Ви приймати участь у конкурсі «Найкращий студент місяця» за результатами оцінок за всіма дисциплінами та, отримуючи найвищий рейтинг, претендувати на привілеї у здачі заліків / екзаменів?

- a) Так
- b) Ні
- c) Мені все одно

В результаті проведеного аналізу отримані наступні результати (табл.2.2).

Таблиця 2.2 – Результати анкетування серед студентів I-II курсів

ВСП «Донецький фаховий коледж ЛНАУ»

Номер питання	Варіанти відповідей				Загальна кількість відповідей
	a	b	c	d	
1	11	22	4	4	41
2	17	15	7	2	41
3	9	18	6	8	41
4	3	13	10	12	41
5	27	7	5	2	41
6	10	11	18	2	41
7	30	11	1	-	41
8	14	6	19	2	41
9	26	14	1	-	41
10	24	14	3	-	41
11	25	11	5	-	41
12	25	6	13	-	41
13	16	16	9	-	41
14	8	23	10	-	41
15	15	16	10	-	41

Отже, проаналізуємо результати опитувань студентів I-II курсів:

Питання: «За яким критерієм Ви обрали навчальний заклад для отримання освіти?»: 26,8% студентів відповіли, що основним чинником є «жага до знань»; 53,6% студентів відповіли, що основним критерієм є рекомендація батьків; 9,7% студентів відповіли, що головним критерієм є рекомендація друзів та 9,7% відповіли, що немає альтернативи при виборі навчального закладу. Тобто, найбільше на вибір студентів впливає думка батьків (рис.2.2).

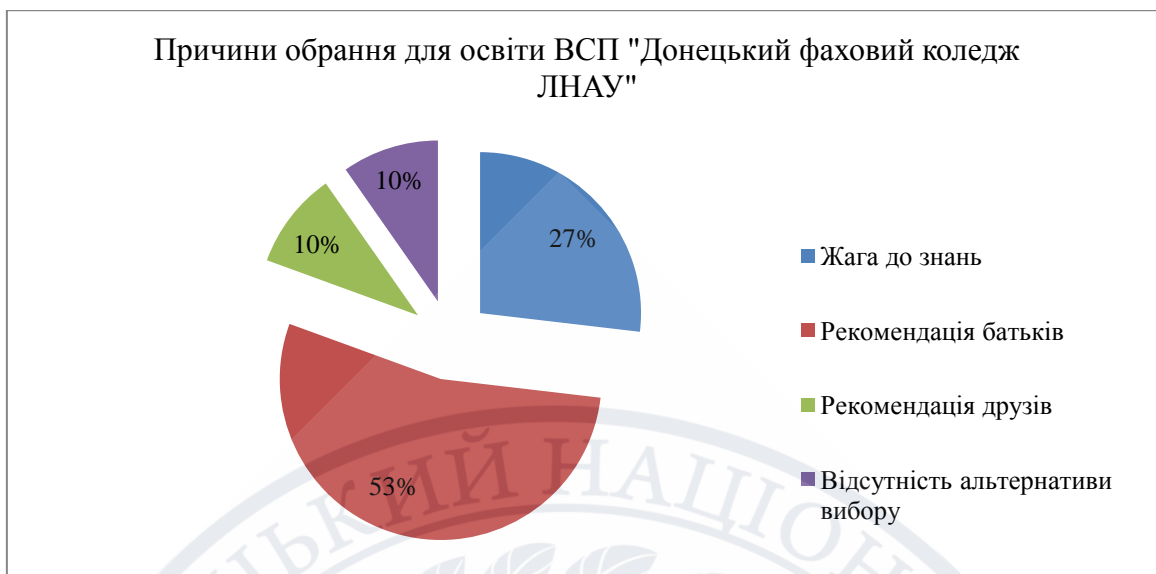

Рис.2.2. Причини обрання для освіти ВСП «Донецький фаховий коледж ЛНАУ»

Питання: «Що Вам найбільше подобається у навчальному процесі?» студенти відповіли наступним чином: 41,5% відповіли, що студентам найбільше подобаються цікаві пари; 36,7% студентів відповіли, що найбільше їх до вподоби компетентні викладачі, що вказує на важливість рівня якості освіти, що надають викладачі; 17,1% студентів відповіли, що найважливішим чинником є колектив студентів, що вказує на необхідність соціально-психологічного клімату; 4,8% студентів відповіли, що мають інші причини.

Питання: «Що Вам хотілося б змінити в освітньому процесі?». 21,9% студентів відповіли, що хотіли б скоротити тривалість пари; 43,9% відповіли, що хотіли б скоротити кількість пар на день; 14,6% відповіли, що бажали б зменшити обсяг домашнього завдання та 19,5% залишили б нічого не змінювати. Тобто, більшість студентів вважає, що в навчальному процесі забагато пар. Інфограма даного питання представлена на рис.2.3.

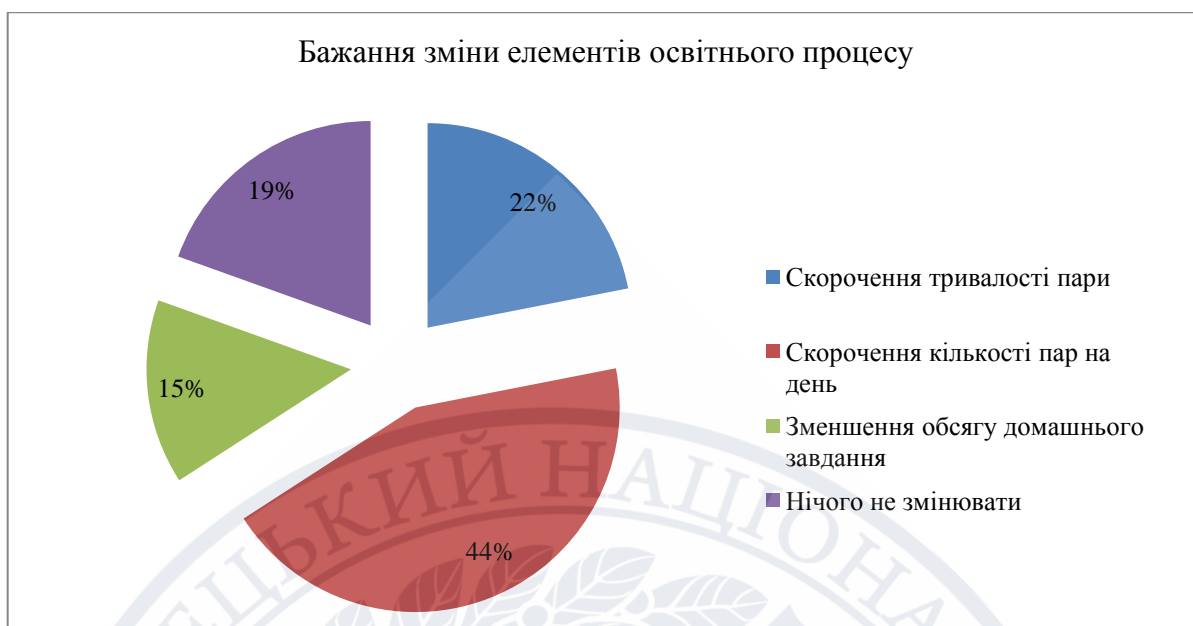

Рис.2.3 – Визначення бажання студентів щодо зміни елементів освітнього процесу ВСП «Донецький фаховий коледж ЛНАУ»

Питання: «Що для Вас є найбільшим стимулом для вивчення навчальних дисциплін?». Найбільша кількість студентів (31,7%) визначили, що найбільшим стимулом є отримання стипендії; 29,3% студентів вважають, що найбільшим стимулом є всі чинники - зацікавленість з боку викладача, отримання стипендії та бажання стати провідним спеціалістом; 24,9% студентів вважають, що найкращим стимулом для навчання є стати провідним спеціалістом та 7,3% вважають, що причиною мотивації може стати зацікавленість з боку викладача.

Питання: «Які шляхи активізації навчальної діяльності Вам більше притаманні?». З осіб, які відповіли на поставлене питання 65,8% обрали варіант «творчий підхід»; 17,1% студентів обрали варіант вивчення за допомогою лише теоретичного матеріалу; 12,2% студентів, навпаки, обрали викладання виключно практичного матеріалу та 4,8% обрали все вищезазначене. Тобто, найбільше за мотивує студентів до вивчення навчальних дисциплін творчий підхід.

Питання: «Який спосіб подання навчального матеріалу Вам більше до вподоби?». Найбільша питома вага (43,9%) припадає на відповідь «інтерактивні методи та засоби»; 26,8% студентів обрали варіант «формат

дискусії», що вказує на необхідність формування лекції у форматі дискусії зі студентом, тобто, студенти мають бажання висловлювати власні думки; 24,4% студентів відповіли, що хотіли б мати класичні письмові лекції та 4,8% відповіли, що їх було б цікаво формат бліц-опитування. Графік результатів опитування представлений на рис.2.4.

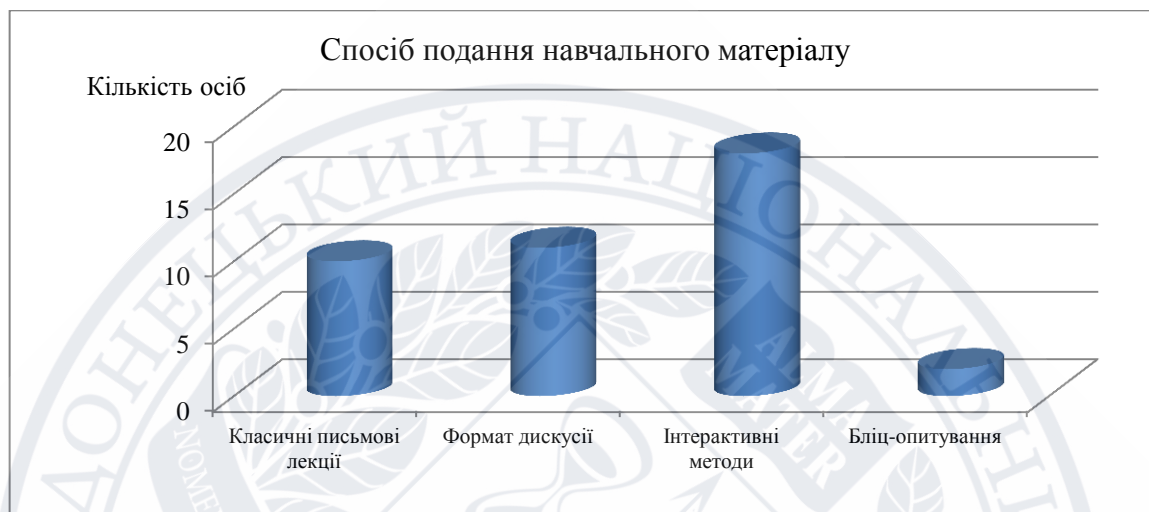

Рис.2.4 – Результати опитування способів подачі навчального матеріалу

Питання: «Що, на Вашу думку, найбільше впливає на оцінку студента?». В основному опитувані відповіли, що робота студента є визначальним фактором у визначенні оцінки студента (73,2%); 26,8% студентів відповіли, що важливим фактором є креативність студента та 2,4% відповіли, що оцінювання відбувається за суб'єктивним фактором викладача. Тобто, здобувачі розуміють, що найбільше на оцінку впливає саме робота студента.

Питання: «Який з перелічених варіантів найбільше впливає на здатність студента до навчання?». Найбільша кількість студентів – 46,3% відповіла, що стипендія є рушійною силою у визначенні мотивації студента; 34,1% відповіли, що мотивація з боку студента, тобто прагнення до навчання є найбільш впливовим чинником; 14,6% відповіли, що саме батьки формують мотивацію до навчання у студентів та 4,8% відповіли, що все перелічене в сукупності формує мотивацію.

Питання: «Який вид заохочення найбільше притаманний для Вас?». 63,4% студентів вважають, що матеріальне заохочення головним фактором

при визначенні мотивації; відповідно, 36,6% вважають, що саме моральне заохочення є дієвим інструментом у визначенні мотивації студента до навчання (рис.2.5).

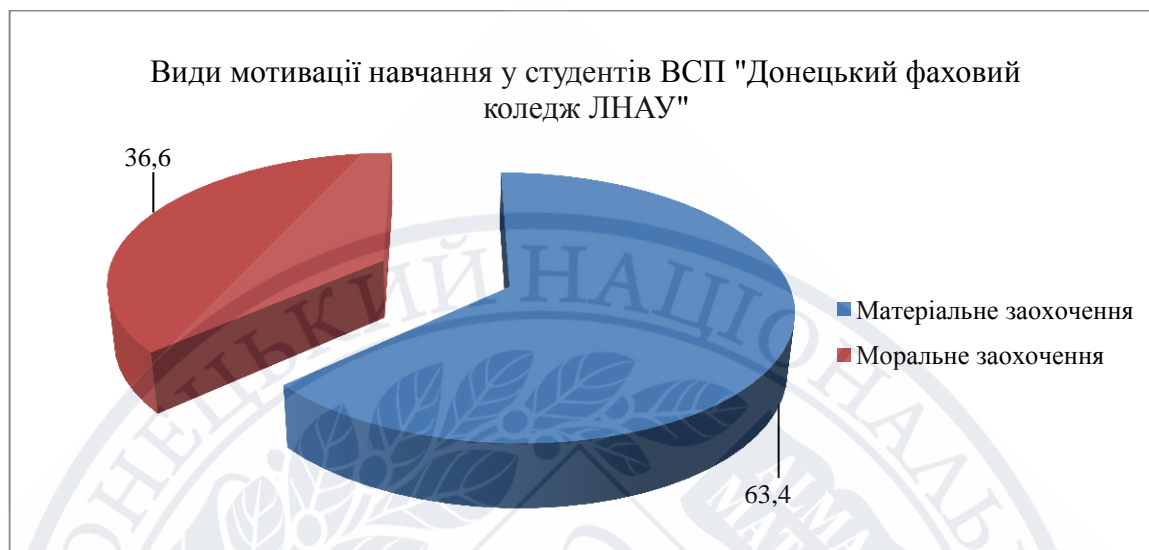

Рис.2.5 – Результати опитування щодо видів мотивації навчання у студентів ВСП «Донецький фаховий коледж ЛНАУ»

Питання: «Який тип проведення занять Вам подобається більше?». Отримані наступні відповіді: більшість студентів (58,5%) вважає, що ділові ігри та бізнес-кейси є найважливішими елементами мотивації студента; 34,1% студентів вважають, що максимізація кількості практичних прикладів є був би більш цікавим варіантом мотивації та 7,4% вважають, що поєднання цих компонентів є оптимальним варіантом навчання.

Питання: «За якої кількості студентів в групі Ви відчуваєте себе найкомфортніше?». 60,9% студентів відповіли, що найкомфортнішими умовами для освітнього процесу є кількість студентів до 10 осіб; 26,8% студентів відповіли, що 10-15 студентів є найбільш сприятливою кількістю студентів в групі та 12,2% відповіли, що групи з кількістю більше 15 осіб є найоптимальнішими. Тобто, спостерігається наступна залежність: чим менша кількість студентів в групі, тим комфортніше вони себе відчувають.

Питання: «Чи бажаєте Ви мати можливість отримувати апеляції в результаті незадовільної відповіді, наданої в результаті опитування викладачем?». Отримані наступні результати: 60,9% студентів бажають

отримувати апеляцію, що вказує на зацікавленість студента у результаті опитування; 14,6% відповіли, що не бажають отримувати апеляцію та 31,7% відповіли, що їм байдуже. Тобто майже 40% студентів відносяться до навчального процесу байдуже, що вказує на необхідність посилення для них мотиваційного механізму.

Питання: «На Вашу думку, чи варто зменшувати кількість лекційного матеріалу та збільшувати обсяг практичних занять для більшої зацікавленості у вивченні дисциплін?». Однакова кількість студентів відповіли «так» і «ні», склавши по 39,1%; 21,9% студентів відповіли байдужістю. Тобто, даний важіль впливу на студентів не є релевантним.

Питання: «Чи хотіли б Ви мати можливість інколи проводити самостійно пари для студентів своєї групи, виконуючи роль викладача, у присутності викладача?». Більшість студентів (56,1%) такого бажання не мають; 19,5% - мають та 24,4% студентам – байдуже, що вказує на небажання брати на себе відповідальність щодо підготовки та проведення заняття.

Питання: «Чи хотіли б Ви брати участь у конкурсі «Найкращий студент місяця» за результатами оцінок за всіма дисциплінами та, отримуючи найвищий рейтинг, претендувати на привілеї у здачі екзаменів/заліків?». Отримані наступні відповіді: 36,8% студентів хотіли приймати участь у даному конкурсі; 39,1% такого бажання не мають та 24,4% - байдуже. Тобто, студенти мають низьку мотивацію до навчання у формі перегонів.

Таким чином, можна зробити висновки, що студенти I-II курсів ВСП «Донецький фаховий коледж ЛНАУ» мають середній показник мотивації студентів до навчання, що пов'язано з низкою чинників:

1. несприятливий соціально-психологічний клімат в колективі;
2. значне напруження через велику кількість пар на день;
3. відсутність творчого та креативного підходу до викладання.

В свою чергу, на думку опитаних здобувачів I-II курсів, найвпливовішими чинниками мотивування є: матеріальне заохочення, наявність стипендії, прагнення до знань та прагнення стати провідним фахівцем.

Проведемо аналіз результатів опитування студентів III-IV курсів ВСП «Донецький фаховий коледж ЛНАУ» (табл.2.4).

Таблиця 2.4 - Результати анкетування серед студентів III-IV курсів ВСП «Донецький фаховий коледж ЛНАУ»

Номер питання	Варіанти відповідей				Загальна кількість відповідей
	a	b	c	d	
1	10	9	8	3	30
2	10	7	10	3	30
3	11	7	6	6	30
4	3	8	12	7	30
5	17	2	9	2	30
6	7	14	9	0	30
7	16	11	3	0	30
8	10	3	13	4	30
9	16	12	2	-	30
10	9	16	5	-	30
11	12	10	8	-	30
12	15	4	11	-	30
13	20	4	6	-	30
14	6	17	7	-	30
15	10	13	7	-	30

На питання: «За яким критерієм Ви обрали навчальний заклад для отримання освіти?» 33,3% студентів відповіли, що основним чинником є «жага до знань»; 30,0% студентів відповіли, що основним критерієм є рекомендація батьків; 26,6% студентів відповіли, що головним критерієм є рекомендація друзів та 10,0% відповіли, що немає альтернативи при виборі

навчального закладу. Тобто, найбільше на вибір студентів III-IV курсів вплинуло прагнення до знань (33,3%). Інфограма представлена на рис.2.6.

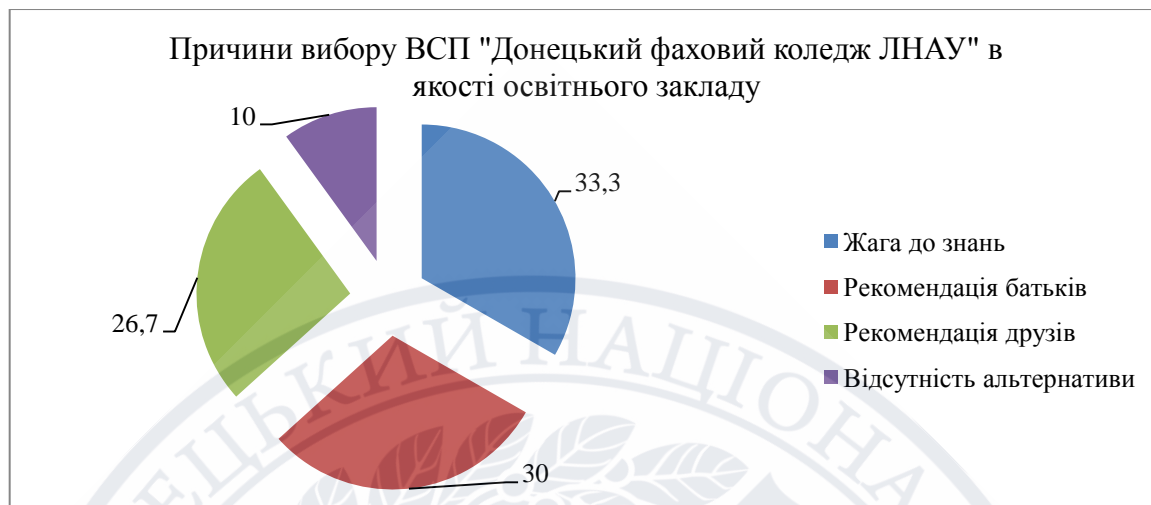

Рис.2.6 – Причини вибору ВСП «Донецький фаховий коледж ЛНАУ» в якості освітнього закладу

Питання: «Що Вам найбільше подобається у навчальному процесі?» студенти відповіли наступним чином: 33,3% відповіли, що студентам найбільше подобаються цікаві пари; 23,3% студентів відповіли, що найбільше їх до вподоби компетентні викладачі, що вказує на важливість рівня якості освіти, що надають викладачі; 33,3% студентів відповіли, що найважливішим чинником є колектив студентів; 10,0% студентів відповіли, що мають інші причини. Тобто, найбільш впливовими чинниками є цікаві пари та колектив групи (по 33,3%).

Питання: «Що Вам хотілося б змінити в освітньому процесі?». 36,6% студентів відповіли, що хотіли б скоротити тривалість пари; 23,3% відповіли, що хотіли б скоротити кількість пар на день; 20,0% відповіли, що бажали б зменшити обсяг домашнього завдання та 20,0% обрали варіант «нічого не змінювати». Тобто, більшість студентів вважає, що тривалість пар задовга (36,6%).

Питання: «Що для Вас є найбільшим стимулом для вивчення навчальних дисциплін?». Найбільша кількість студентів (40,0%) визначили, що найбільшим стимулом є бажання стати провідним спеціалістом; 26,6% студентів вважають, що найбільшим стимулом є

отримання стипендії; 23,3% студентів вважають, що найкращим стимулом для навчання є все вищезазначене та 10,0% вважають, що причиною мотивації може стати зацікавленість з боку викладача.

Питання: «Які шляхи активізації навчальної діяльності Вам більше притаманні?». З осіб, які відповіли на поставлене питання 56,6% обрали варіант «творчий підхід»; 6,7% студентів обрали варіант вивчення за допомогою лише теоретичного матеріалу; 30,0% студентів, навпаки, обрали викладання виключно практичного матеріалу та 6,7% обрали все вищезазначене. Тобто, найбільше замотивовує студентів до вивчення навчальних дисциплін творчий підхід.

Питання: «Який спосіб подання навчального матеріалу Вам більше до вподоби?». Найбільша питома вага (46,6%) припадає на відповідь «формат дискусії»; 30,0% студентів обрали варіант «інтерактивні методи та засоби»; 23,3% студентів відповіли, що хотіли б мати класичні письмові лекції та бажаючих застосовувати бліц-опитування немає.

Питання: «Що, на Вашу думку, найбільше впливає на оцінку студента?». Найбільша кількість студентів відповіли, що робота студента є визначальним фактором у визначенні оцінки студента (53,3%); 36,6% студентів відповіли, що важливим фактором є креативність студента та 10,0% відповіли, що оцінювання відбувається за суб'єктивним фактором викладача. Тобто, студенти розуміють, що найбільше на оцінку впливає саме робота студента.

Питання: «Який з перелічених варіантів найбільше впливає на здатність студента до навчання?». Найбільша кількість студентів – 43,3% відповіла, що стипендія є рушійною силою у визначенні мотивації студента; 33,3% відповіли, що мотивація з боку студента; 13,3% відповіли, що все перелічене в сукупності формує мотивацію та 10,0% відповіли, що мотивація з боку батьків є найвпливовішою.

Питання: «Який вид заохочення найбільше притаманний для Вас?». 53,3% студентів вважають, що матеріальне заохочення головним фактором

при визначенні мотивації; відповідно, 40,0% вважають, що саме моральне заохочення є дієвим інструментом у визначенні мотивації студента до навчання; 6,7% студентів вважають, що обидва фактори визначальними.

Питання: «Який тип проведення занять Вам подобається більше?». Отримані наступні відповіді: більшість студентів (53,3%) вважає, що максимізація кількості практичних прикладів є найважливішим елементом мотивації студента; 30,0% студентів вважають, що ділові ігри та бізнес-кейси були б більш цікавим варіантом мотивації та 16,7% вважають, що поєднання цих компонентів є оптимальним варіантом навчання.

Питання: «За якої кількості студентів в групі Ви відчуваєте себе найкомфортніше?». 40,0% студентів відповіли, що найкомфортнішими умовами для освітнього процесу є кількість студентів до 10 осіб; 33,3% студентів відповіли, що 10-15 студентів є найбільш сприятливою кількістю студентів в групі та 26,6% відповіли, що групи з кількістю більше 15 осіб є найоптимальнішими.

Питання: «Чи бажаєте Ви мати можливість отримувати апеляції в результаті незадовільної відповіді, наданої в результаті опитування викладачем?». Отримані наступні результати: 50,0% студентів бажають отримувати апеляцію, що вказує на зацікавленість студента у результаті опитування; 13,3% відповіли, що не бажають отримувати апеляцію та 36,6% відповіли, що їм байдуже. Тобто майже 40% студентів відносяться до навчального процесу байдужо, що вказує на необхідність посилення для них мотиваційного механізму.

Питання: «На Вашу думку, чи варто зменшувати кількість лекційного матеріалу та збільшувати обсяг практичних занять для більшої зацікавленості у вивченні дисциплін?» 66,7% відповіли позитивно на запитання, 13,3% відповіли негативно та 20,0% утрималися від відповіді.

Питання: «Чи хотіли б Ви мати можливість інколи проводити самотійно пари для студентів своєї групи, виконуючи роль викладача, у

присутності викладача?». Більшість студентів (56,7%) такого бажання не мають; 20,0% - мають та 23,3% студентам – байдуже.

Питання: «Чи хотіли б Ви брати участь у конкурсі «Найкращий студент місяця» за результатами оцінок за всіма дисциплінами та, отримуючи найвищий рейтинг, претендувати на привілеї у здачі екзаменів/заліків?». Отримані наступні відповіді: 33,3% студентів хотіли приймати участь у даному конкурсі; 43,3% такого бажання не мають та 23,3% - байдуже. Тобто, більшість студентів-старшокурсників не має бажання брати участь у перегонах.

Таким чином, можна зробити висновок, що для студенти III-IV курсів ВСП «Донецький фаховий коледж ЛНАУ» найбільш релевантні чинники, які визначають мотивації навчання у студентів є наступні: бажання стати провідним спеціалістом, отримання стипендії та велика кількість пар на день.

Зведена відомість щодо структури відповідей, отриманих в результаті анкетування, представлено у табл.2.5.

Таблиця 2.5 – Зведена порівняльна відомість результатів опитування щодо мотивації студентів I-II та III-IV курсів ВСП «Донецький фаховий коледж ЛНАУ» за структурним параметром, %

Номер питання	a, %		b, %		c, %		d, %		Всього
	I-II курс	III-IV курс	I-II курс	III-IV курс	I-II курс	III-IV курс	I-II курс	III-IV курс	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	26,8	33,3	53,6	30,0	9,7	26,6	9,7	10,0	71
2	41,5	33,3	36,7	23,3	17,1	33,3	4,8	10,0	71
3	21,9	36,6	43,9	23,3	14,6	20,0	19,5	20,0	71
4	29,3	10,0	31,7	26,6	24,9	40,0	7,3	23,3	71
5	65,8	56,6	17,1	6,7	12,2	30,0	4,8	6,7	71
6	24,4	23,3	26,8	46,6	43,9	30,0	4,8	0,0	71
7	73,2	53,3	26,8	36,6	2,4	10,0	0,0	0,0	71

Продовження табл.2.5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
8	34,1	33,3	14,6	10,0	46,3	43,3	4,8	13,3	71
9	69,4	53,3	34,1	40,0	0,0	6,7	-	-	71
10	58,5	30,0	34,1	53,3	7,4	16,7	-	-	71
11	60,9	40,0	26,8	33,3	12,2	26,6	-	-	71
12	60,9	50,0	14,6	13,3	31,7	36,6	-	-	71
13	39,1	66,7	39,1	13,3	21,8	20,0	-	-	71
14	19,5	20,0	56,1	56,7	24,4	23,3	-	-	71
15	36,8	33,3	39,1	43,3	24,4	23,3	-	-	71

Таким чином, існує різниця між поглядами студентів I-II курсів та III-IV курсів. Для студентів I-II курсів найбільш значущими чинниками мотивації до навчання є прагнення до знань, мотивація з боку студента та бажання отримувати стипендію, тоді як для студентів III-IV курсів важливо стати провідним фахівцем в тій галузі, за якою він навчається. Разом з тим, для студентів всіх курсів характерна відсутність бажання у перегонах у навчальному процесі та отриманні додаткових привілеїв як результату самостійної праці студента.

Виходячи із зазначеного вище, можна зробити висновок, що заходи з формування спрямованості студентів до вивчення навчальних дисциплін мають носити комплексний характер та висвітлювати всі сторони освітнього процесу. Лише за умови комплексності та систематичності можливе підвищення рівня замотивованості студентів у навчанні.

2.2 Розробка практичних рекомендацій щодо формування мотивації студентів коледжу до навчального процесу

За результатами аналізу проведеного анкетування серед студентів навчального закладу «Донецький фаховий коледж ЛНАУ» слід визначити, що важливим чинником формування мотивації у студентів є формування

сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі, яке можливо досягти за допомогою застосування певних заходів, а саме:

1. розвиток творчого потенціалу студентів через проведення заходів в галузі культури та спорту з метою формування мотивації навчання у студентів до навчальної дисципліни «Фізичне виховання»;
2. підвищення мотивації навчання у студентів через проведення практичних семінарів з дисципліни «Основи правознавства».

Для впровадження вищезазначених заходів пропонується застосування сіткового планування.

Для впровадження заходу «розвиток творчого потенціалу студентів через проведення заходів в галузі культури та спорту з метою формування мотивації навчання у студентів до навчальної дисципліни «Фізичне виховання» передбачає виконання наступних етапів:

1. Оформлення заявки на участь у спортивному змаганні.
2. Підтвердження організаторів заявки на участь.
3. Перерахування коштів на розрахунковий рахунок особи, що організовує захід.
4. Визначення виду спорту зі студентським колективом.
5. Вислуховування ініціатив з боку студентів.
6. Вибір альтернатив.
7. Прийняття вибору студентською групою.
8. Відпрацювання завдання.
9. Визначення зовнішнього вигляду учасників номеру.
10. Оформлення заявки та документів на проїзд у місце проведення змагання.
11. Безпосередня поїздка на змагання.
12. Участь у змаганні.
13. Підбиття результатів змагання.

Отже, розрахункові дані для визначення тривалості критичного шляху представлено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Дані для побудови сіткового графіку для заходу «розвиток творчого потенціалу студентів через проведення заходів в галузі культури та спорту з метою формування мотивації навчання у студентів до навчальної дисципліни «Фізичне виховання»

i	j	Песимістичний прогноз	Оптимістичний прогноз	Ймовірний прогноз	Математичне очікування
1	2	3	1	2	2
2	3	2	1	1	1,17
3	4	4	2	3	3
4	5	2	1	1	1,17
5	6	3	1	2	2
5	11	4	2	3	3
6	7	2	1	2	1,83
7	8	2	1	1	1,17
8	9	5	3	4	4
8	10	4	1	3	2,83
9	10	7	5	6	6
10	12	2	1	2	1,83
11	12	2	1	2	1,83
12	13	2	2	2	2
13	14	2	1	1	1,17

З табл. 2.6 слідує, що проведення даного заходу можливе за умови виконання 14-х етапів. Побудуємо сітковий графік з урахуванням розрахованих даних (рис. 2.7).

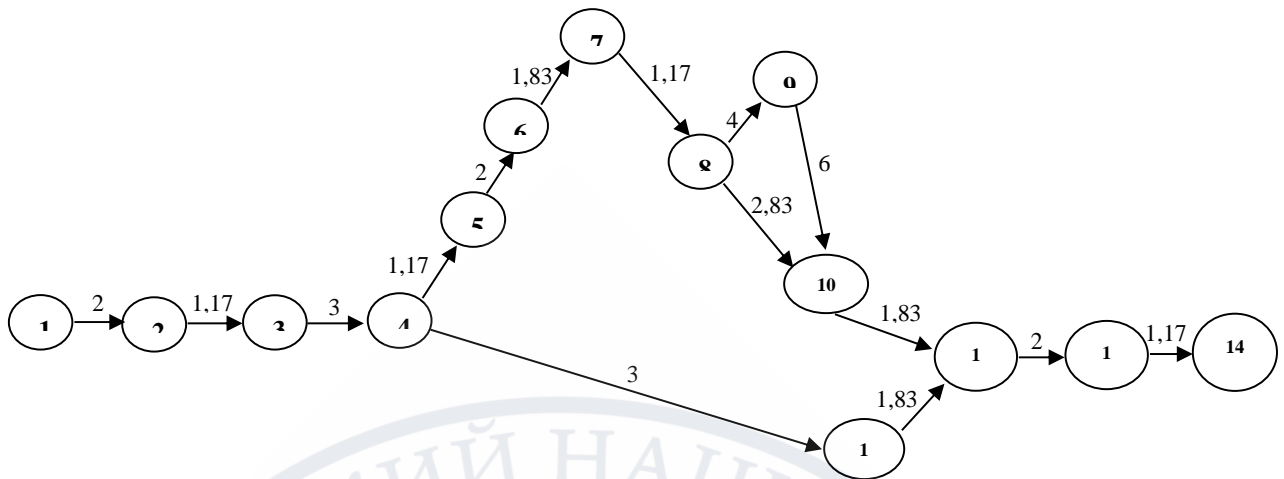

Рис. 2.7. Сітковий графік впровадження заходу «розвиток творчого потенціалу студентів через проведення заходів в галузі культури та спорту з метою формування мотивації навчання у студентів до навчальної дисципліни «Фізичне виховання»

Визначимо тривалість всіх можливих шляхів та визначимо значення критичного та повного шляхів:

1. шлях 1: 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-12-13-14
 $2+1,17+3+1,17+2+1,83+1,17+4+6+1,83+2+1,17=27,34$ (дн.)
2. шлях 2: 1-2-3-4-5-6-7-8-10-12-13-14
 $2+1,17+3+1,17+2+1,83+1,17+2,83+1,83+2+1,17=20,17$ (дн.)
3. шлях 3: 1-2-3-4-5-11-12-13-14
 $2+1,17+3+1,17+3+1,83+2+1,17=15,34$ (дн.)

Таким чином, тривалість критичного шляху складатиме 15,34 дні за умови виконання операцій 1-2-3-4-5-11-12-13-14. Оскільки даний шлях не охоплює всі етапи впровадження заходу «розвиток творчого потенціалу студентів через проведення заходів в галузі культури та спорту з метою формування мотивації навчання у студентів до навчальної дисципліни «Фізичне виховання», необхідно розрахувати значення повного шляху.

Повний шлях визначається за допомогою визначення сукупності тривалості всіх без винятку операцій. Розрахунок даних наведений у табл.2.7.

Таблиця 2.7 – Дані для побудови значення повного шляху заходу «розвиток творчого потенціалу студентів через проведення заходів в галузі культури та спорту з метою формування мотивації навчання у студентів до навчальної дисципліни «Фізичне виховання»

i	j	Песимістичний прогноз	Оптимістичний прогноз	Ймовірний прогноз	Математичне очікування
1	2	3	1	2	2
2	3	2	1	1	1,17
3	4	4	2	3	3
4	5	2	1	1	1,17
5	6	3	1	2	2
6	7	2	1	2	1,83
7	8	2	1	1	1,17
8	9	5	3	4	4
9	10	7	5	6	6
10	11	4	3	3	3,17
11	12	2	1	2	1,83
12	13	2	2	2	2
13	14	2	1	1	1,17

Побудуємо сітковий графік з повним шляхом впровадження заходу «розвиток творчого потенціалу студентів через проведення заходів в галузі культури та спорту з метою формування мотивації навчання у студентів до навчальної дисципліни «Фізичне виховання» (рис. 2.8).

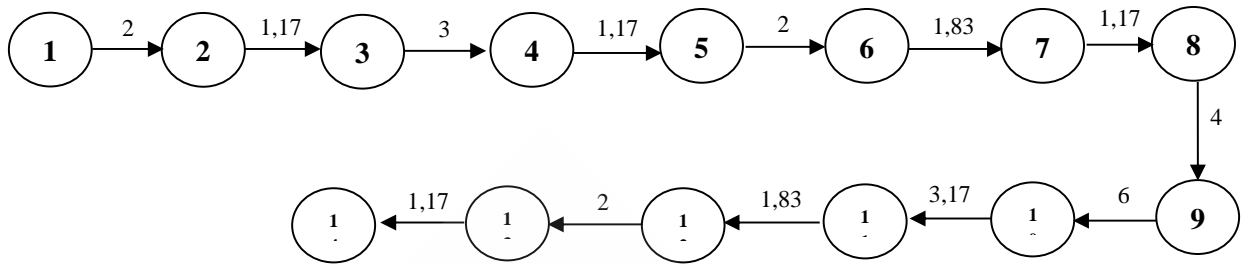

Рис. 2.8. Сітковий графік з повним шляхом впровадження заходу
«розвиток творчого потенціалу студентів через проведення заходів в галузі
культури та спорту з метою формування мотивації навчання у студентів до
навчальної дисципліни «Фізичне виховання»

Отже, отримуємо: повний шлях: 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14

$$2+1,17+3+1,17+2+1,83+1,17+4+6+3,17+1,83+2+1,17 = 30,51 \text{ (дн.)}$$

Таким чином, впровадження заходу «розвиток творчого потенціалу студентів через проведення заходів в галузі культури та спорту з метою формування мотивації навчання у студентів до навчальної дисципліни «Фізичне виховання» можливий при витратах часу у 30 днів за умови виконання повного комплексу етапів та 15 днів за умови виконання неповного комплексу етапів.

Впровадження заходу «підвищення мотивації навчання у студентів через проведення практичних тренінгів з дисципліни «Основи правознавства» потребує проходження наступних етапів:

1. Визначення певного аспекту проблеми.
2. Пошук організаторів тренінгу.
3. Визначення теми тренінгу.
4. Оформлення заявки на тренінг.
5. Підписання договору про надання послуг з проведення тренінгу.
6. Визначення кількості учасників тренінгу.
7. Перерахування коштів за тренінг з урахуванням кількості учасників.
8. Облаштування аудиторії під тренінг.

9. Визначення змісту та сутності тренінгу.

10. Утвердження тренінгу, що пропонується, керівництвом.

11. Визначення дати, часу проведення тренінгу.

12. Проведення тренінгу.

13. Підбиття підсумків.

Таким чином, для впровадження даного заходу необхідно провести 13 етапів, що забезпечить максимальну ефективність виконання даного аспекту соціально-психологічного управління студентської групою.

Розрахуємо найбільш оптимістичний, песимістичний та ймовірний прогнози задля визначення значень математичного очікування з метою розрахунку тривалості вищезазначених операцій. Дані представлені у табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Дані для побудови сіткового графіку для заходу «підвищення мотивації навчання у студентів через проведення тренінгів та семінарів з дисципліни «Основи правознавства»

i	j	Песимістичний прогноз	Оптимістичний прогноз	Ймовірний прогноз	Математичне очікування
1	2	3	1	2	2
1	3	3	1	2	2
2	5	5	2	4	3,83
3	4	3	2	2	2,17
4	6	2	1	1	1,17
5	7	3	2	2	2,17
6	8	3	1	2	2
7	9	3	2	2	2,17
7	11	2	1	1	1,17
8	11	4	2	3	3
9	10	5	3	4	4
10	12	3	2	3	2,83
11	12	3	2	2	2,17
12	13	3	2	3	2,83

Сітковий графік впровадження даного заходу проілюстровано на рис.

2.9.

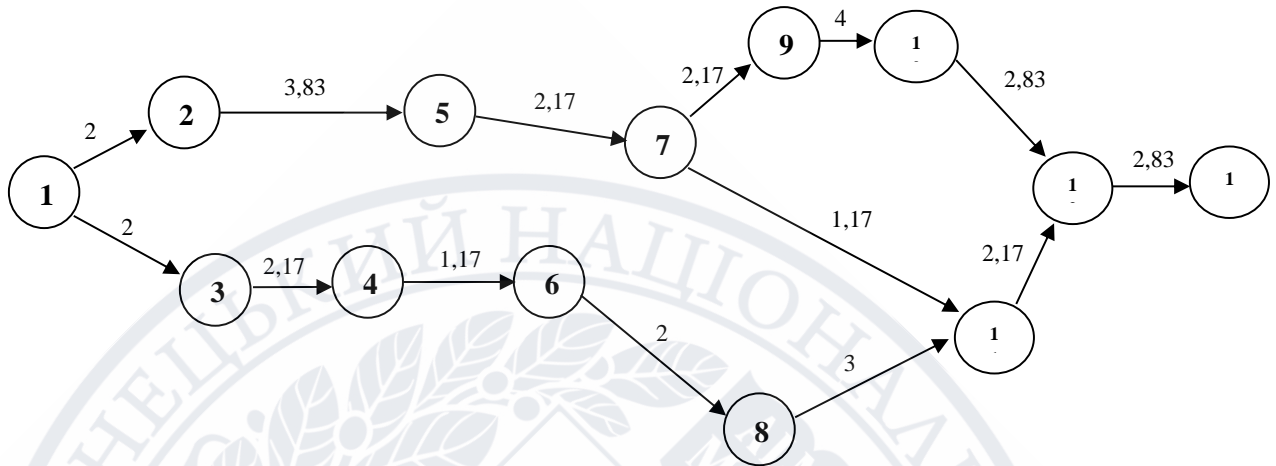

Рис. 2.9. Сітковий графік впровадження заходу «підвищення мотивації навчання у студентів через проведення тренінгів та семінарів з дисципліни «Основи правознавства»

З отриманих даних розрахуємо критичний шлях. Отже, отримуємо наступні шляхи:

1. шлях 1: 1-2-5-7-9-10-12-13

$$2+3,83+2,17+4+2,83+2,83 = 19,83 \text{ (дн.)}$$

2. шлях 2: 1-3-4-6-8-11-12-13

$$2+2,17+1,17+2+3+2,17+2,83 = 15,34 \text{ (дн.)}$$

3. шлях 3: 1-2-5-7-11-12-13

$$2+3,83+2,17+1,17+2,17+2,83 = 14,17 \text{ (дн.)}$$

Таким чином, отримуємо критичний шлях у 14,17 днів. Але даний критичний шлях не охоплює всі етапи впровадження заходу «підвищення мотивації навчання у студентів через проведення тренінгів та семінарів з дисципліни «Основи правознавства», отже розрахуємо повний шлях з урахуванням всіх вищезазначених етапів. Дані наведені у табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Дані для побудови значення повного шляху заходу «підвищення мотивації навчання у студентів через проведення тренінгів та семінарів з дисципліни «Основи правознавства»

i	j	Песимістичний прогноз	Оптимістичний прогноз	Ймовірний прогноз	Математичне очікування
1	2	3	1	2	2
2	3	5	3	4	4
3	4	3	2	2	2,17
4	5	3	2	2	2,17
5	6	2	1	1	1,17
6	7	2	1	1	1,17
7	8	4	2	4	3,67
8	9	3	2	2	2,17
9	10	5	3	4	4
10	11	3	2	3	2,83
11	12	3	2	2	2,17
12	13	3	2	3	2,83

Сітковий графік з повним шляхом впровадження даного заходу представлено на рис. 2.10.

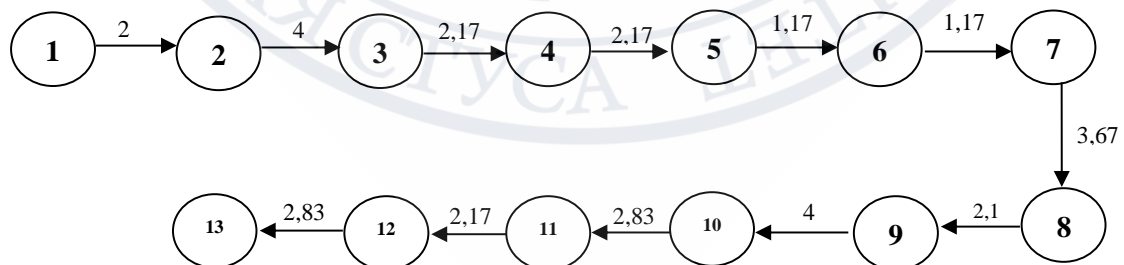

Рис. 2.10. Сітковий графік з повним шляхом впровадження заходу «підвищення мотивації навчання у студентів через проведення практичних семінарів з дисципліни «Основи правознавства»

Отже, отримуємо:

повний шлях: 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13

$$2+4+2,17+2,17+1,17+1,17+3,67+2,17+4+2,83+2,17+2,83 = 30,35 \text{ (дн.)}$$

Таким чином, на впровадження заходу «підвищення мотивації навчання у студентів через проведення тренінгів та семінарів з дисципліни «Основи правознавства» необхідно витратити 14,17 днів за умови виконання етапів, що входять до критичного шляху (неповний комплекс етапів) та 30,35 днів – за умови виконання етапів, що входять до повного шляху.

Витрати на поліпшення соціально-психологічного клімату серед студентів та їхньою мотивації згідно запропонованих заходів представлені у табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Витрати на впровадження заходів удосконалення системи мотивації студентів в розрізі соціально-психологічного управління

Пропонований захід	Сума впровадження, грн.	Період впровадження, дн.
Розвиток творчого потенціалу студентів через проведення заходів в галузі спорту з метою мотивації навчання з навчальної дисципліни «Фізичне виховання»	2300,0	30
Підвищення мотивації навчання у студентів через проведення практичних семінарів з дисципліни «Основи правознавства»	1100,0	31
Всього:	3400,0	

Мета впровадження вдосконаленої системи мотивації студентів полягає у формуванні мотивації у студентів до навчання та розвитку особистості. Отже, впровадження запропонованих заходів призведе до

збільшення мотивації студентів до навчального процесу. Відповідно, впровадження даних заходів є доцільним та обґрунтованим.

Ще одним досить важливим аспектом у формуванні мотивації студентів є факт отримання грошової винагороди у формі стипендії, яка є найбільш релевантним чинником мотиваційного процесу для студентів. Однак, на даний момент, за результатами опитування, розмір стипендії є незадовільним за суб'єктивним сприйняттям студентом, адже розмір стипендії складає 19,6% від мінімальної заробітної плати, через що студенти вимушені працевлаштовуватися на роботу замість повноцінного навчання в коледжі.

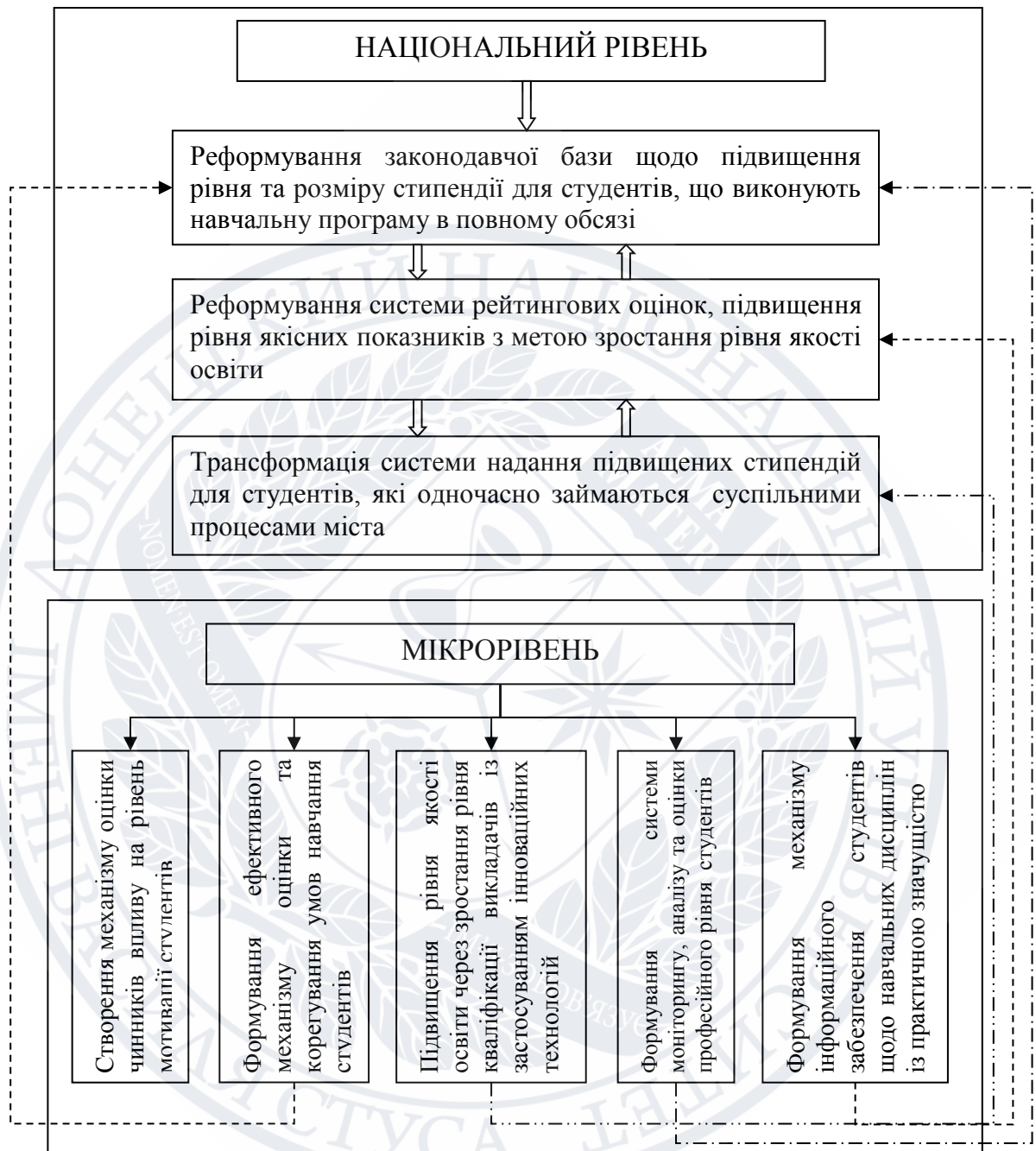
Для вирішення цієї проблеми слід вдосконалити систему матеріальної мотивації для студентів через пошук шляхів дієвої взаємодії державного апарату та реформування застарілої системи матеріального заохочення на мікрорівні.

Отже, для вирішення зазначеної проблеми пропонується впровадження структури взаємодії державного апарату та навчального закладу (рис.2.11).

Таким чином, взаємодія навчального закладу із зовнішніми контрагентами, пошук шляхів та зацікавленість з обох боків в підвищенні якості освіти, визначення основних напрямів активізації діяльності задля формування ефективного механізму активізації мотивації студентської спільноти дозволить досягти бажаного результату та підвищити результативність освітнього процесу в цілому.

В результаті опитування було виявлено зацікавленість студентів в проведенні занять у формі дискусій та ділових ігор. Як показує практика, замотивованість студентів у результатах навчання на I курсі найвища, що свідчить про необхідність посилення інтересу з боку викладача саме на першому етапі навчання студентів. Навчальна дисципліна «Основи правознавства» викладається саме на I курсі та результати вивчення даної

дисципліни дають базові знання у формування правової освіти студентів, якими вони користуватимуться як у професійному, так і побутовому житті.

Авторська розробка

Рис. 2.11. Структура взаємодії державного апарату та навчального закладу щодо формування мотивації студентів до навчання

Отже, для активізації студентської діяльності та підвищення результативності проведення практичного заняття пропонується

застосування бізнес-кейсів та ділових ігор, виходячи з тем навчальної програми дисципліни.

Ділова гра «Майнові та немайнові права у сімейному праві».

Мета ділової гри: закріплення знань щодо сімейного права, засвоєння розподілу майнових та немайнових прав та прав та обов'язав дитини.

Для початку гри викладач пояснює мету та алгоритм дії ділової гри, яка передбачає судовий процес розлучення подружжя, в яких є двоє дітей 14 та 19 років та які мають прописку на одній житловій площі. Мати та батько мають офіційну роботу та офіційне джерело доходу. Також у сім'ї є автомобіль та дачна ділянка. Дитина 14 років навчається в школі, дитина 19 років навчається у коледжі на стаціонарному відділенні та не отримує стипендії.

Викладач поділяє студентську групи на наступні ролі:

- судова колегія, яка включає 3 студенти: на роль судді, помічника судді та порадника судді;
- позивач – 1 студент, який грає роль дружини;
- діти 14 та 19 років – 2 студенти;
- адвокат позивача – 1 студент;
- відповідач – 1 студент, який грає роль чоловіка;
- адвокат відповідача – 1 студент;
- 1-й свідок – сусід по житловій площі – 1 студент;
- 2-й свідок – колега по роботі позивача – 1 студент;
- 3-й свідок – друг сім'ї – 1 студент;
- 4-й свідок – класний керівник дитини подружжя.

Позивач подав позов до суду щодо розірвання шлюбу через суб'єктивні причини. Оскільки у подружжя є спільне майно та діти, то розірвання шлюбу можливе виключно за рішенням суду.

Позивач має на меті:

- залишити за собою право на житлову площу,
- отримання аліментів в розмірі 50% доходів відповідача,

- утримання дітей та задоволення потреб дітей,
- залишити неповнолітню дитину жити з матір'ю.

Відповідач, в свою чергу, не погоджується на такі умови та має наступні вимоги:

- сплата аліментів в розмірі 25% від офіційного доходу;
- залишити неповнолітню дитину жити з батьком;
- залишити автомобіль та дачну ділянку за собою;
- мати можливість бачитися матері з дітьми 1 раз на тиждень.

В ході проведення ділової гри студенти мають акумулювати всі свої знання з конституційного права, адміністративного права, цивільного та сімейного права, сформулювати відповідні докази вірності міркування кожної зі сторін та враховувати особливості чинного законодавства з сімейного права. Свідки мають описати сімейну атмосферу та приділити особливої уваги взаємодії батьків між собою та з дітьми. Суд має винести справедливе рішення щодо розірвання шлюбу, розподілу майна, забезпечення фінансовими ресурсами дітей та визначити права батьків щодо дітей.

За допомогою такої гри кожна група гравців має бути повністю обізнаним у сімейному праві, знати свої права та обов'язки та, виходячи з визначених умов, повністю забезпечити захист свого гравця.

Таким чином, залучення якомога більшої кількості студентів до навчального процесу, надання їх приклади практичних життєвих ситуацій, підтримка у висловлюванні думок та знань дозволить активізувати їхню діяльність, сформулювати правильний вектор мотивації до навчання та навчальних дисциплін, отримати високий результат вивчення навчальної дисципліни та орієнтуватися в життєвих умовах відносно тієї чи іншої сфери життя.

Висновки до розділу 2

Результати опитування дозволити зробити наступні висновки: студенти I-II курсів ВСП «Донецький фаховий коледж ЛНАУ» мають середній показник мотивації студентів до навчання, що пов'язано з низкою чинників, а саме: несприятливий соціально-психологічний клімат в колективі; значне напруження через велику кількість пар на день; відсутність творчого та креативного підходу до викладання. В свою чергу, найбільш впливовими чинниками є: матеріальне заохочення, наявність стипендії, прагнення до знань та прагнення стати провідним спеціалістом. Результати опитування студентів III-IV курсів ВСП «Донецький фаховий коледж ЛНАУ» дозволити зробити висновки, що студенти мають середній показник мотивації до навчання.

Також виявлено, що існує різниця між поглядами студентів I-II курсів та III-IV курсів, адже для студентів I-II курсів найбільш значущими чинниками мотивації до навчання є прагнення до знань, мотивація з боку студента та бажання отримувати стипендію, тоді як для студентів III-IV курсів важливо стати провідним спеціалістом в тій галузі, за якою він навчається. Разом з тим, для студентів всіх курсів характерна відсутність бажання у перегонах у навчальному процесі та отриманні додаткових привілеїв як результату самостійної праці студента. Тобто, заходи з формування спрямованості студентів до вивчення навчальних дисциплін мають носити комплексний характер та висвітлювати всі сторони освітнього процесу. Лише за умови комплексності та систематичності можливе підвищення рівня замотивованості студентів у навчанні.

Визначено, що важливим чинником формування мотивації у студентів є формування сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі, яке можливо досягти за допомогою застосування певних заходів, а саме: розвиток творчого потенціалу студентів через проведення заходів в галузі культури та спорту з метою формування мотивації

навчання у студентів до навчальної дисципліни «Фізичне виховання»; підвищення мотивації навчання у студентів через проведення практичних семінарів з дисципліни «Основи правознавства».

Для впровадження вищезазначених заходів застосовано метод сіткового планування, в результаті якого визначено тривалості впровадження даних заходів, а саме: впровадження заходу «розвиток творчого потенціалу студентів через проведення заходів в галузі культури та спорту з метою формування мотивації навчання у студентів до навчальної дисципліни «Фізичне виховання» можливий при витратах часу у 30 днів за умови виконання повного комплексу етапів та 15 днів за умови виконання неповного комплексу етапів; впровадження заходу «підвищення мотивації навчання у студентів через проведення практичних тренінгів з дисципліни «Основи правознавства» необхідно витратити 14,17 днів за умови виконання етапів, що входять до критичного шляху (неповний комплекс етапів) та 30,35 днів – за умови виконання етапів, що входять до повного шляху. Представлено витрати на впровадження заходів удосконалення системи мотивації студентів в розрізі соціально-психологічного управління.

Також визначено, що ще одним досить важливим аспектом у формуванні мотивації студентів є факт отримання грошової винагороди у формі стипендії, яка є найбільш релевантним чинником мотиваційного процесу для студентів. Однак, на даний момент, за результатами опитування, розмір стипендії є незадовільним за суб'єктивним сприйняттям студентом, адже розмір стипендії складає 19,6% від мінімальної заробітної плати, через що студенти вимушені працевлаштовуватися на роботу замість повноцінного навчання в коледжі. Для вирішення цієї проблеми запропоновано функціональну модель взаємодії державного апарату та навчального закладу щодо формування мотивації студентів до навчання.

Отже, нами з'ясовано, що взаємодія навчального закладу із зовнішніми контрагентами, пошук шляхів та зацікавленість з обох боків в підвищенні якості освіти, визначення основних напрямів активізації діяльності задля формування ефективного механізму активізації мотивації студентської спільноти дозволить досягти бажаного результату та підвищити результативність освітнього процесу в цілому. Має місце зацікавленість студентів в проведенні занять у формі дискусій та ділових ігор. Для активізації студентської діяльності та підвищення результативності проведення практичного заняття запропоновано застосування ділової гри «Майнові та немайнові права у сімейному праві». За допомогою такої гри кожна група гравців має змогу продемонструвати обізнаність у сімейному праві, знання щодо своїх прав та обов'язків та, виходячи з визначених умов, забезпечення захисту свого гравця.

Визначено, що за допомогою застосування комплексного підходу (як з боку студента, викладача, так і з боку держави) можливо досягти формування позитивної мотивації навчання у студентів коледжу через застосування методів та форм всебічного розвитку підходів до вивчення навчальних дисциплін.

ВИСНОВКИ

У такий спосіб можемо констатувати:

1. Досліджено сутність та особливості поняття «мотивація». Проаналізовано відмінності між поняттями «стимулювання» та «мотивація». Виходячи з проведеного критичного аналізу тлумачень досліджуваного поняття різними авторами визначено наступне поняття: «мотивація – це процес управління трудовими ресурсами навчального закладу, який полягає у пошуку та застосуванні дієвих важелів впливу на людей з метою досягнення мети та отримання бажаного кінцевого результату».

Проведено критичний аналіз поняття «формування мотивації навчання», в результаті чого визначено багатогранність та всебічність даного процесу. Тож виходячи з розглянутих нами визначень під мотивацією навчання студентів ми розуміємо систему ефективної взаємодії між викладачами і студентами щодо спонукання останніх до навчання, зумовлену внутрішніми й зовнішніми чинниками, що активізують навчальну діяльність студентів і сприяють їх особистісному зростанню.

2. В процесі дослідження проаналізовано моделі мотивації провідних країн світу, таких як японська, американська, французька, англійська, німецька, шведська модель. Визначено, що за результатами дослідження функціонування вищезазначених моделей за умови та особливостей українського освітнього процесу можна запозичити наступні елементи щодо формування мотивації навчання у студентів: в американській моделі – активне залучення студентів до визначення напрямів підготовки та практичної значущості результатів навчання, залежність рівня та розміру стипендії від кількості років навчання та результатів атестації студентів; у великобританській моделі – максимізація активної участі студентів у житті навчального закладу та формування партнерських відносин між

керівництвом та студентською спільнотою, що стане запорукою довірливих відносин та сприятиме подоланню бар'єру між різними ланками навчального закладу. Визначено, що за умови адаптування зазначених аспектів можлива активізація діяльності студентів та оптимізація механізму формування мотивації студентів до вивчення навчальних дисциплін.

3. В результаті проведеного констатуючого експерименту виявлено найвпливовіші чинники мотиваційного процесу у студентів коледжу. Зокрема найрелевантнішим чинником активізації студентської діяльності є пошук шляхів пробудження інтересу студентів до навчання та освіти, тому особливої актуальності набуває значення нестандартних підходів до викладання навчального матеріалу та способів організації навчальної діяльності.

Проаналізовано чинники формування позитивної мотивації до навчання у студентів та групи педагогічних умов щодо формування мотивації навчання студентів. Чинниками, що мотивують студентів коледжу до навчання, є: отримання стипендії, прагнення до знань, та інтерактивні методи викладання матеріалу. До педагогічних умов формування мотивації навчання студентів дослідники відносять: застосування бізнес-кейсів, ділових ігор та більшої кількості практичних занять.

Результати опитування дозволити зробити наступні висновки: студенти I-II курсів ВСП «Донецький фаховий коледж ЛНАУ» мають середній показник мотивації студентів до навчання, що пов'язано з низкою чинників, а саме: несприятливий соціально-психологічний клімат в колективі; значне напруження через велику кількість пар на день; відсутність творчого та креативного підходу до викладання. В свою чергу, найбільш впливовими чинниками для студентів I-II курсу є: матеріальне заохочення, наявність стипендії, прагнення до знань та прагнення стати провідним спеціалістом. Результати опитування студентів

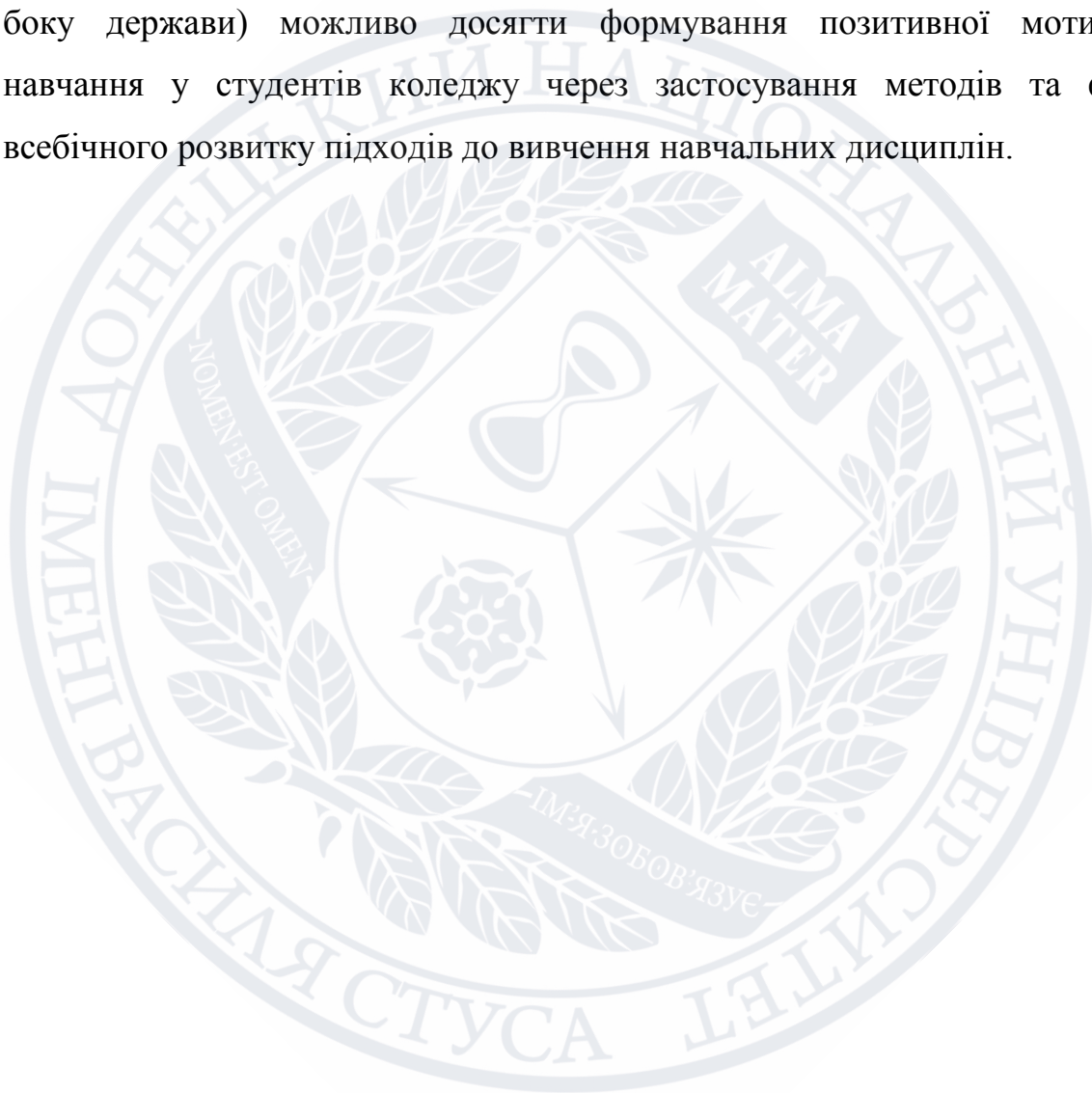
III-IV курсів ВСП «Донецький фаховий коледж ЛНАУ» дозволити зробити висновки, що студенти мають середній показник мотивації до навчання.

В ході дослідження визначено, що важливим чинником формування мотивації у студентів є формування сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі, яке можливо досягти за допомогою застосування певних заходів, а саме: розвитку творчого потенціалу студентів через проведення заходів в галузі культури та спорту з метою формування мотивації навчання у студентів до навчальної дисципліни «Фізичне виховання»; підвищення мотивації навчання у студентів через проведення практичних семінарів з дисципліни «Основи правознавства». В роботі доведено їх ефективність та доцільність впровадження. Визначено, що ще одним досить важливим аспектом у формуванні мотивації студентів є факт отримання грошової винагороди у формі стипендії, яка є найбільш релевантним чинником мотиваційного процесу для студентів. Однак, на даний момент, за результатами опитування, розмір стипендії є незадовільним за суб'єктивним сприйняттям студентом, адже розмір стипендії складає 19,6% від мінімальної заробітної плати, через що студенти вимушені працевлаштовуватися на роботу замість повноцінного навчання в коледжі.

4. Розроблено практичні рекомендації щодо підвищення зацікавленості студентів у навчанні. Для вирішення цієї проблеми запропоновано функціональну модель взаємодії державного апарату та навчального закладу щодо формування мотивації студентів до навчання. Визначено, що взаємодія навчального закладу із зовнішніми контрагентами, пошук шляхів та зацікавленість з обох боків в підвищенні якості освіти дозволить досягти бажаного результату та підвищити результативність освітнього процесу в цілому.

В результаті дослідження виявлено, що має місце зацікавленість студентів в проведенні занять у формі дискусій та ділових ігор. Для активізації студентської діяльності та підвищення результативності

проведення практичного заняття запропоновано застосування ділової гри «Майнові та немайнові права у сімейному праві». За допомогою такої гри кожна група гравців має змогу продемонструвати обізнаність у сімейному праві, знання щодо своїх прав та обов'язків та, виходячи з визначених умов, забезпечення захисту свого гравця. Тобто, за допомогою застосування комплексного підходу (як з боку студента, викладача, так і з боку держави) можливо досягти формування позитивної мотивації навчання у студентів коледжу через застосування методів та форм всебічного розвитку підходів до вивчення навчальних дисциплін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Автомонов П. Дидактичні принципи – основа ефективності технології навчання у вищій школі. *Гуманітарні проблеми становлення сучасного фахівця*: міжнар. наук.-практ. конф., Київ. 22-23 бер. 2007 р. Т.1. С. 151–152.
2. Актуальные вопросы формирования интереса в обучении: учеб. пособ. / под ред. Г. И. Щукиной. М.: Просвещение, 2004. 176 с.
3. Алексюк А. М. Особенности структуры учебно-познавательной мотивации студентов университетов. *Проблемы высшей школы*. К.: Вища школа, 1984. № 52. С. 10–12.
4. Башарин В. Ф. Пути и способы развития у учащихся профтехучилищ познавательного интереса к физике в процессе учебной деятельности: метод. реком. : автореф. дис. ... канд. пед. наук. М., 2004. 48 с.
5. Башмак М.С. Матеріальне стимулювання персоналу підприємства. URL: <http://masters.donntu.edu.ua/2010/iem/bashmak/diss/indexu.htm>.
6. Біган О. Л. Деякі аспекти мотивації вивчення іноземної мови *Моделювання іншомовної мовленнєвої діяльності в контексті міжкультурної комунікації* : міжвуз. наук.-практ. сем., м. Луганськ, 21–22 черв. 2007 р. С. 13–17.
7. Божович Л. И. Проблемы формирования личности. *Вступительная статья Д. И. Фельдштейна*. : учеб./ под редакцией Д. И. Фельдштейна. Воронеж: НПО МОДЭК, 2007. 352 с.
8. Большой бухгалтерский словарь под ред. А.Н. Азрилияна. М. : Институт новой экономики, 2009. 574 с. URL: <http://dic.academic.ru>.
9. Васильев И. А., Магомед–Эминов М.Ш. Мотивация и контроль за действием: учеб.пос. М.:Изд-во МГУ, 2001. 144 с.
10. Волгин Н.А. Японский опыт решения экономических и социально-трудовых проблем : учеб. пособ. М.: Экономика, 2007. 256 с.

11. Волощук І. С. Педагогічне дослідження : навч. посіб. К. : Інформ. системи, 2009. 390 с.
12. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження : методологічні поради молодим науковцям. К. : Вінниця ; ТОВ Фірма «Планер», 2010. 308 с.
13. Гончаренко Семен. Український педагогічний словник : навч. посіб. К. : Либідь, 1997. 376 с.
14. Грабовська Т., Киричук О. Формування позитивної мотивації діяльності особистості. К. : Рідна школа. 2002. № 4(867). С. 12–14.
15. Дряхлов Н.И., Куприянов Е.А. Эффективность деятельности сотрудников и их вознаграждение на Западе. *Социологические исследования*. 2011. №12. С. 1-12.
16. Дусавицький О., Волосюк М. Проблемне навчання як провідний метод розвивального навчання в умовах особистісно орієнтованої парадигми освіти . С. 136-144
17. Дядечко Л.П. Мотивація персоналу в системі ефективного функціонування транснаціональних корпорацій. *Економічні науки*. 2010. №3. С. 5-6
18. Занюк С. С. Психологія мотивації: навч. Посібник. К. : Либідь, 2002. 304 с.
19. Зленко А.М. Сутність мотивації праці та її роль в забезпеченні ефективного управління трудовими ресурсами. *Економічний вісник університету*. 2010. № 2. С. 204
20. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы. учеб.пос. СПб : Изд-во „Питер”, 2000. 512 с.
21. Клачко В. М. Формування мотивації учбової діяльності у курсантів вищих військових навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. пед. наук. : 20.02.02 Хмельницький, 2009. 18 с.

- 22.Козик П. Я. Исследование мотивационных предпосылок изучения иностранного языка студентами неязыкового вуза: автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Минск, 1976. 24 с.
- 23.Костишина Т.А. Прогресивні форми організації і оплати праці: навч. посіб. Полтава : ПУСКУ, 2005. 241 с.
- 24.Красноголова І. Б. Формування мотивів учіння студентів у процесі викладання англійської мови : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Київ, 1999.22 с.
- 25.Левочко М. Т. Мотивація навчального процесу при вивченні спеціальних дисциплін. *Роль прогресивних форм навчально-виховної роботи в підготовці сучасних фахівців*: матер. міжнар. наук.-практ. конф., м.Київ, 2002. С.289-284.
- 26.Левченко Т. И. Современные дидактические концепции в образовании: учеб.пос. : К.: МАУП, 2005. 168 с.
- 27.Левченко Т. І. Мотивація суб'єкта в різних видах діяльності: [монографія] . Вінниця : Нова книга, 2011. 344 с.
- 28.Лившиц Р. Ф., Шумейко А.А., Опевалова Е.В. К проблеме классификации методов психолого-педагогических исследований. *Теория и практика общественного развития*. 2013. № 2. С. 91–95
- 29.Лисак В.Ю. Управління і мотивація персоналу переробно-харчових підприємств : зарубіжні інновації та вітчизняна практика. *Вісник Сумського національного аграрного університету, серія «Фінанси і кредит»*. 2011. №1. С. 11-14
- 30.Лузан П. Г., Зайцева І.В. Розвиток у студентів пізнавального інтересу до вивчення української та зарубіжної культури: метод. вказівки і рекомендації. Київ, 2009. 46 с.
- 31.Маркова А. К., Матис Т. А., Орлова А. Б. Формирование мотивации учения: книга для учителя: учеб. пособ. М. : Просвещение, 2000. 192 с.

32. Матюхина М.В., Михальчик Т.С., Прокина Н.Ф. Возрастная и педагогическая психология: учеб. пособ. для студентов пед. ин - тов. по спец. № 2121 «Педагогика и методика нач. обучения/ под ред. М. В. Гамезо и др.
33. Методичні рекомендації щодо оплати праці працівників малих підприємств, затверджені Наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 13.08.2004 р. № 186. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0186203-04>.
34. Мокієнко Т. В., Прийдак Т. Б., Ліпський Р. В. Самостійна робота студентів: сутність та методи контролю. *Сучасний рух науки: тези доп. VII міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 6-7 червня 2019 р. Дніпро, 2019. С. 1203-1206. URL: <https://users.antiplagiat.ru/report/short/311?v=1&c=0#>, (дата звернення 05.05.20).*
35. Немов Р.С. Психология: учеб. для студентов высш. пед. учеб. завед. Экспериментальная педагогическая психология и психодиагностика. М.: Просвещение: ВЛАДОС, 2005. 512 с.
36. Овсюк Н.В. Мотивація та стимулювання праці: сутність понять та відображення їх в обліку. *Науково-виробничий журнал «Інноваційні економіка»*. Вип.4 (53). 2014. С. 314-318.
37. Осипов О. В. Формування в учнів 8-9 класів інтересу до технічних процесів у процесі трудової підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02. Київ, 2009. 19 с.
38. Подласый И. П. Педагогика. Новый курс: учеб. [для студ. пед вузов]. М.: Гуманитарный изд. центр ВЛАДОС, 2009. Кн. 1: Общие основы. Процесс обучения. 2009. 576 с.
39. Пододіменко І. І. Форми та методи організації навчання бакалаврів комп'ютерних наук у педагогічному процесі вищої школи Японії. *Наукові записки Рівненського держ. гуман. ун-ту: зб. наук. пр.* Вип. 9 (52), 2014. С. 151- 153

- 40.Поліщук П.В. Матеріальне стимулювання, як основа ефективного управління підприємством. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2011. № 2. Т. 1. С. 85–87
- 41.Польська Г.А. Материальное стимулирование труда как фактор динамического развития :автореф. ... канд. экон. Наук. Белгород : Ника, 2018. 26 с.
- 42.Рибак В. В. Основні лінії психічного розвитку в навчальному процесі. *Актуальні проблеми освіти і науки: досвід на сучасні технології* : матеріали заочної Всеукраїнської науково-практичної конференції / за заг.ред. Л.А. Мартинець. Вінниця: 2020. С. 206-207.
- 43.Рибак В. В. Стимулювання студентів як інструмент підвищення ефективності навчального процесу. *Актуальні проблеми управління освітою та навчальними закладами: збірник наукових праць* / за заг.ред. Л.А. Мартинець. Вип. 3. Ч. 2. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. С. 90-93.
- 44.Савченко О. Я. Дидактика початкової школи : підруч. для студ. пед. ф-тів. К. : Абрис, 2007.416 с.
- 45.Степанов О. М. Основи психології і педагогіки: посібник. К. : Академвидав, 2003. 504 с.
- 46.Чикун Н. Психолого-педагогічні аспекти активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів .*Вища школа*. 2012. №7. С.47–55
- 47.Шекшня С.В. Управление персоналом современной организации: пособ. М. : Бином, 2006. 290 с.
- 48.Шермерорн Дж. Организационное поведение /Дж. Шермерорн ; [8-е издание ; пер. с англ., под ред. Е. Г.Молл]. СПб. : Питер, 2008. 637 с.
- 49.Щукина Г. И. Проблема познавательного интереса в педагогике: учеб. пособ. М.: Педагогика, 1991. 351 с.
- 50.Энциклопедический словарь / Автор и составитель А.Б. Барихин. М.: Книжный мир, 2017. 928 с.